

FAŠISTIČNA OFENZIVA PROTI USSR V TEKU

ZVEZA NEMČIJE Z ITALIJO DANES NAJNEVARNEJŠI PAKT

Japonska "vpisana" v "sveto vojno proti komunizmu". Načelnika duce in "führer"

Fašizem bolj in bolj rešilna bilka kapitalizma. Interesi, med kakršnimi je pomirjenje nemogoče

O BETANA Hitlerjeva ofenziva proti sovjetski Uniji je v teku. Zdaj je sicer zapadeno le v propagandi proti "komunizmu" in v civilni vojni v Španiji, toda odnosi med Nemčijo in USSR se bolj in bolj pogostujejo. V Moskvi dobro vedo, da hoče Hitler velik del Rusije, to pa mu bo mogoče doseči le z vojno in seveda samo če bo zmaga na njegovi strani. Sam Rusije ne bo napadel. Za uspešno vojno mora postaviti proti sovjetski Uniji jačo oboroženo silo, kakor jo ima ona. Radi tega je sklenil zvezo z Italijo in Mussolini se mu je pridružil v "sveti vojni proti komunizmu" z vso svojo gostobesednostjo. V Španiji zastopata oba provokatorska diktatorja popolnoma sporazumno politiko. Mussolini je izjavil, da ne bo v nobenem slučaju dopustil, da se v Španiji "ugnezdi komunistični režim". To pomeni isto, kakor če bi ustavni španski vladi, ki se bori proti fašistični kontrarevoluciji, vojno uradno napovedal. Mussolini in Hitler sta se odločila, da mora priti španija pod fašistično diktaturo in v ta namen sta pripravljena generala Franca javno podpreti, namesto tajno, kakor doslej.

Poleg zveze z Italijo je Hitler sklenil zvezo "za pobijanje komunizma" tudi z Japonsko. Tako ima USSR zdaj proti sebi tri imperialistične velesile, ki streme po osvajanjih. Vse tri so agresivne in vse tri so posvečene militarizmu.

V vojni proti "komunizmu" sodeluje z Mussolinijem in Hitlerjem katoliška cerkev vseh psov, kajti ona delavsko gibanje že od nekdaj sovraži in socialna pravičnost ji je nesprejemljiv evangelij kljub par enciklikam o socialnih vprašanjih, ki so bile delavskemu in kmečkemu ljudstvu pesek v oči.

Poleg tega imata Hitler in Mussolini oporo v Madžarski, v Avstriji, v fašističnem pokretu v Franciji, Rumuniji, in v vojni proti komunizmu ju pasivno podpirajo tudi angleški toriji, ker so v skrbah za bodočnost kapitalizma.

Zelo nenaklonjena Rusiji je tudi Poljska. Ampak tudi Hitlerju ne zaupa. Z Rusijo bi bila Varšava prejkone v bolj prijateljskih odnosih, če ne bi vladali današnje Poljske elementi, ki se prekrizajo vselej, kadar začujejo besedo "komunizem". V tem oziru je Poljska Hitlerjevi propagandi popolnoma dostopna.

Edina velesila, s katero ima USSR obrambno zvezo, je Francija, toda francoski reakcionarni krogi in fašistične nacionalistične struje jo ljuto pobijajo, vsled tega je ta zveza za Rusijo zelo nezanesljiva.

Kljub temu ni verjetno, da se oborožen napad na sovjetsko Rusijo kmalu dogodi. Hitler ni še povsem pripravljen in tudi čas se mu ne zdi ugoden. Brez sodelovanja Poljske bo vojna Nemčije proti Rusiji težavna stvar. Mussolini ji ne bo mogel veliko pomagati, razen v kolikor bo njegova vojna mornarica mogla sodelovati pri blokiranju sovjetskih pristanišč.

Druga situacija pa nastane, če bi Nemčija in Japonska udarile hkrati. Ni pa prav nobene gotovosti, da bi zmagale, kajti sovjetska armada je organizirana v dva glavna samostojna (Nadaljevanje na 2. strani.)

KDO MORI ŽENE IN OTROKE V ŠPANIJ?

Pod naslovom "Madrid's Sain Children" je priobčeno v velikem čikaškem dnevniku "Daily News" uredniški članek, ki pravi med drugim: "Iz Madrida prejemamo mnogo takih fotografij, kakršnih v interesu čitateljev ne bomo priobčili. To so fotografije ubitih otrok, ki leže po ulicah nekdanjega španskega glavnega mesta. To je grozovit pogled na košnje rebelskih aeroplanov, ki trosijo smrt po Madridu.

"Ti otroci, ki leže mrtvi po ulicah, so bili mali dečki in deklice — nihče izmed njih preko 12. leta — bili so to otroci polni smeja in se igrali po cestah, ko so se kar iznenada pojavili sovražni aeroplani in ko silili življenja in strojnicami in bombami. In tam, kjer so bili

prej veseli otroci, si videl mala razmesarjena trupelca. To je kar se dogaja v Madridu; to je, kar se prvič dogaja v velikem svetovnem mestu, ki leži pod sovražnimi letalci nezavarovano..."

Kaj pravi na to franciškan Hugo in drugi branilci fašizma? Mar so "mesarji v Moskvi" krivi, da Mussolinijev in Hitlerjev aeroplani in letalci more nedolžne otroke v Madridu in drugih španskih mestih? P.

Ko se je papežev državni tajnik kardinal Eugenio Pacelli vrnil z obiska v Zed. državi, so ga poročevalci v Rimu vprašali o njegovih vtisih in za mnenje o položaju. Dejal je, kako zelo predsednika Roosevelta veseli, ker se sveti oče tako neumorno trudi za mir med narodi.

Ako je predsednik Pacelliju res izjavil kaj takega, je storil napako, ali pa je prizadevanja svetega očeta "za mir med narodi" pohvalil kar tako za šalo, ali pa iz sarkazma.

Res je, da papež rad govori o miru. Saj govori duhovščina o miru leto za letom, ob enem pa blagoslovlja vsako novo morilno napravo in sodeluje v

Brezmočnost Francije v evropski krizi

\$50,000,000 "ekstra" dividend priča, da ima profit zlate čase

Kako se je vse "spremenilo"! Amerika ni padla v boljše vize. Industrija ni prenehala obratovati. Landon je šel na počitnice in Roosevelt na dolgo turo v Južno Ameriko. Delnice so se dvignile v ceni in kompanije so posebno po volitvah hitele oznanjati "ekstra" dividende, ki skupno znašajo \$50,000,000. To ni majhna vsota, če se pomisli, da so to le "ekstra" priboljški k regularnim dividendam.

Tudi delavci so deležni priboljškov, dobili bodo "bonus" in ponekod zvišanje mezde. Ampak resnično na dobičku so ljudje, ki so Roosevelta javno najbolj kleli in ga skušali poraziti, po tistem pa so si želeli, da bi zmagal. Zdaj so veseli, ker so se jim upi izpolnili, delavci pa se pripravljajo v stavke, v boje za pravico organiziranja in za druge malenkostne zahteve. Kdo je torej pravzaprav zmagal?

Socialistična-delavska internacionala za izdatnejšo pomoč Španiji

Koncem oktobra so se zbrali v Parizu zastopniki delavske-socialistične internacionala in predstavniki mednarodne zveze strokovnih uni. Glavna točka dnevnega reda njihovega zborovanja je bila civilna vojna v Španiji in vprašanje, kako čim izdatnejše pomagati španskemu delavstvu in španski vladi, da premaga fašistično ofenzivo.

Minnesotska Farmer-Labor Party postala resničen političen faktor

Ima socialističen program, ki pa ga le površno naglašja. — Minnesotski farmer-laboriti v zveznem kongresu. — "Najbolj socialistična stranka"

Iz prošlega volilnega boja je izšla farmerska-delavska stranka v Minnesoti jača ko kdaj prej. Kampanjski odbor republikanske stranke jo je širom dežele razglašal za "ekstremno komunistično", ki se je "zvezala ne samo z Browderjevo uradno kom. stranko", ampak tudi s "komunističnim simpatičarjem Rooseveltom". V boju republikancev proti

predsedniku ji je bilo v prilog, oziroma, izgledalo je, da ji je v prilog, ker sta na Rooseveltovo posredovanje odstopila v korist farmerske-delavske stranke dva kandidata demokratske stranke, namreč kandidat za gubernerja in kandidat za zveznega senatorja. V zameno pa je farmersko-delavska stranka agitirala za Roosevelta, ki je po njeni zašlugi prodrl v Minnesoto z veliko večino.

Za zveznega senatorja je bil izvoljen farmer-laborit kongresnik Lundeen. V poslanski zbornici se je izkazal za zelo sposobnega ljudskega reprezentanta in ni vzroka, čemu se ne bi v senatu še bolj uveljavil. Drugi zvezni senator iz Minnesote je Henrik Shipstead, ki pa je konservativen, neagresiven politik in se o njemu le redko kaj čuje. To jesen je zbolel in se je moral podvreči operaciji.

V novem senatu bosta v takozvani progresivni skupini največji osebnosti pač sedanji

senator La Follette iz Wisconsin in novi senator Lundeen iz Minnesote.

Novi minnesotski gubernelj je farmer-laborit Elmer A. Benson. Dobil je 660,000 glasov, ali več, kot katerikoli prejšnji kandidat za gubernerja Minnesote. Poleg drugih važnih uradov imajo farmer-laboriti pet kongresnikov, dva več, kakor jih imajo v sedanjem kongresu.

V minnesotski legislaturi so farmer-laboriti najjača in ob enem odločujoča skupina. Izgleda, da postane glavni voditelj farmerske-delavske stranke v Minnesoti senator Lundeen. Pri prošlih volitvah je dobil 250,000 glasov večine. Zelo močna politična osebnost med farmer-laboriti je tudi novi gubernelj Benson.

Minnesotska farmerska-delavska stranka je zaradi svoje sedanje važnosti ena glavnih skupin, ki pride resno v poštev pri poskusih za zgraditev

(Nadaljevanje na 3. strani.)

PREMIER LEON BLUM DEDIČ DO DNA BANKROTIRANE VNANJE POLITIKE

Mussolini ne bi mogel izvršiti svojih nakan brez pomoči Francije, ki zdaj plačuje za zmoto

V ČASU italijanske invazije v Etiopijo se je tedanji francoski premier Pierre Laval veliko trudil, da je Mussolini izvršil svoj namen kolikor največ mogoče neovirano. Laval se je bal, da če bi Francija zavzela proti Italiji tako politiko, kakor jo je predlagala Anglija, bi se Mussolini nagnil k Hitlerju in Francija ne samo da bi izgubila zaveznico, ampak bi imela eno sovražnico več. Po dolgem kolebanju je Laval pristal v sankcije proti Italiji, zato ker so to zahtevala skoro vse države v ligi narodov. Ampak Mussoliniju je dal razumeti, da kljub temu lahko računa na moralno pomoč francoske vlade. Bila je izdatna, kajti Italija bi Abesinije ne mogla vzeti brez te pomoči. Seveda, Francija bi morala biti pripravljena s svojim brodomjem in z letali pomagati Angliji zapreti Sueški prekop italijanskim ladjam in se zapletiti v vojno z Italijo, če bi Mussolini v tem slučaju res udaril po Angliji, kakor je obetal. Francija pa ni hotela vojne radi Abesinije, kajti čemu bi branila zaostalo afriško državo in izgubila zaslonbo v Italiji!

Toda zgodilo se je baš to, kar ni hotela, da se zgodi. Laval je igral z napačnimi kartami. Mussolini je postal vseeno Hitlerjev zaveznik, ob enem pa si je ustanovil "cesarstvo", si dvignil ugled in izboljšal ter ojačal armado, kateri se mora priznati, da je res armada in Mussolini se z njo ne baha zamanj.

Tako je morala Francija, ki je do Hitlerjevega prihoda na vlado Nemčije diplomatsko kontrolirala skoro vso Evropo in več dežel je direktno dominirala, sesti daleč nazaj in si ne upa podvzeti ničesar, ako ni Anglija na njeni strani. Tako se zgrešena politika prejšnjih francoskih premierjev mačuje nad današnjo Francijo tudi s te strani, kajti v Londonu niso pozabili, kako jih je francoska vlada v času Mussolinijevega izzivanja in pretenj pustila na cedilu, Anglija sama pa si vojne z Italijo zaradi nezadostne pripravljenosti ni upala pričeti.

Največja napaka francoske vnane politike v poslednjih letih je neodločnost. Bila je neodločna v sankcijah, neodločna v protektiranju Abesinije, ki je bila članica lige, neodločna v odnosih z Mussolinijem, neodločna, ko je Hitler pred njenim nosom trgal pogodbe in je neodločna danes v civilni vojni v Španiji. Francija je pacifična dežela. Teritorijev ima dovolj, zlata tudi in vojne se boji, kar fašistična diktatorja dobro čuti. Vrh tega je Francija v težkih notranjih konfliktih. Delavstvo je za zvezo z Rusijo. Buržvazija bi rajše sporazum s Hitlerjem in s konservativno angleško vlado. Položaj je napet in nasprotujoči si elementi se spopadajo na ulicah, v parlamentu, na shodih in sploh kjerkoli je prilika. To oslabuje vpliv Francije tudi na zunaj.

Ali bo Leon Blum mogel izvoziti državo iz njenega sedanjega položaja? Odvisi, v koliko so ga stranke ljudske fronte v kritičnih vprašanjih pripravljene podpirati. Brez močne, enotne taktike sodelujočih skupin ljudske fronte in agresivne vnane politike Francije bosta določala usodo Evrope Hitler in Mussolini, ne pa Pariz in London.

"ZA MEČEM KRIŽ"

Ko je papež nedavno sprejel prav se poslužuje najbrutalnejših sredstev. Na pomoč ji naj torej pride cerkev in Bado-glio se je o tem s sveto stolico v imenu Mussolinija do dobrega domenil. Papež in duče bosta skupno že kako dala italijanskemu "cesarstvu" v Afriki "cesarsko" podlago. Meč je svoje v glavnem že opravil. Zdal je križ na vrsti, da nadaljuje po taktih Mussolinijevega meča.

Kot znano, Italija še ni do-cela ukrotila Abesincev, če-

Papežev državni tajnik Pacelli ima "slab" spomin

Ko se je papežev državni tajnik kardinal Eugenio Pacelli vrnil z obiska v Zed. državi, so ga poročevalci v Rimu vprašali o njegovih vtisih in za mnenje o položaju. Dejal je, kako zelo predsednika Roosevelta veseli, ker se sveti oče tako neumorno trudi za mir med narodi.

Ako je predsednik Pacelliju res izjavil kaj takega, je storil napako, ali pa je prizadevanja svetega očeta "za mir med narodi" pohvalil kar tako za šalo, ali pa iz sarkazma.

Res je, da papež rad govori o miru. Saj govori duhovščina o miru leto za letom, ob enem pa blagoslovlja vsako novo morilno napravo in sodeluje v

militarističnih ceremonijah, v vojnem času pa bodri vojake, da bi čimbolj navdušeno klali.

Katoliška cerkev v Italiji je državna cerkev. Ali je kaj storila proti militariziranju Italije? Ne, pač pa hvali Mussolinija in mu pomaga z vso svojo močjo v Abesiniji, v Italiji, v Avstriji in kjer pač more. Še nedavno je Mussolini v svojem govoru v Milanu izjavil, da je mir iluzija in italijansko ljudstvo se je je ootreslo. On trdi, da so vojne potrebne za očiščenje in utrjevanje narodov.

"Italija je pripravljena na vse," je vzkliknil. In o temu

Mussoliniju je papežev odposlanec nadškof Giovanni Emilio Castellani dejal, da je velik, graditelj cesarstva, nositelj križa in razširjevalec italijanske civilizacije.

Tudi Španija je kričeč dokaz, kako katoliški cerkev deluje za mir med narodi. Kardinal Pacelli ima upogled v vati-kanske spletke kot nihče drugi, kajti to priliko mu daje služba papeževnega državnega tajnika. Zato je njegova trditelja o "neumornem delu svetega očeta za mir med narodi" več kakor pa navadno hinavstvo.

SOVRAŽNIK NE LENARI - TUDI MI NE SMEMO!

Fašistične in napofašistične organizacije, kakor so Črna legija, KKK, Coughlinova USJ, razne "vigilante" kombinacije, Ameriška legija itd., ne tvorijo leni, ampak jako agilni ljudje, ki v svojih aktivnostih in namenih ne poznajo prizanašanja, ne utrujenosti.

Zavedni delavci se ne moremo, niti se ne smemo — če hočemo sebi dobro — ravnati po njihovih metodah. Ampak biti moramo vztrajni na svojih načelih, kakor so oni pri svojih. Mi stremimo zgraditi civilizirano človeško družbo. Njihov smoter je barbarizem, poosobljen v tej dobi pod znamko fašizma. Ker smo za civilizacijo in za vlado v korist ljudstva, se delu za naše cilje ne smemo ogibati, pač pa se ga oprijeti kjerkoli in kadarkoli je prilika koristiti delavski stvari.

Fašizem je v ofenzivi!

"Proletarec" je list, ki je odločno za socialistično in delavsko enotno fronto proti fašizmu. V korist boja proti reakciji je, da širite "Proletarca" kjerkoli in kadarkoli mogoče.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$8.00; za pol leta \$4.50; za četrt leta \$3.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workers' Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager.....John Kal. Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawrence Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

CLEVELANDSKE ZANIMIVOSTI

Slovenci v Clevelandu imajo poleg številnih družin, domov, zadrug, bank (takih in takih), duhovnikov, "jagrov", časopisov (takih in takih) in kulturnega življenja še vsakejake druge ustanove, s katerimi se ponajajo. Ampak nimajo pa še pokopališča in na njemu grobov, iz katerega bi prihajalo pritoženo petje. Ta velika navodna čast spada v Clevelandu znanokrat Poljakom, kakor poročajo listi in časnikarji Central Press v Clevelandu, ki zalaga razne časopise s slikami. Na "mirodvoru" Kalvarija je grob Poljakinja Helene Pelcarove. Rojena je bila leta 1888. Leta 1926 je preminila. Pravi jo, da je bila svetnica, in prav tako vztrajno trdijo, da čestokrat poje iz groba. Če so poročila resnična, je prišlo ta čudež občudovati že nič koliko ljudi, zlasti žensk — baje toliko, da je clevelandska policija preprečila nadaljnje obiske. Če je čudež pristen, ali samo prevara a la "Vodilka Johanna", pa lahko pojasni Rev. Jager, ali pa Alojzij Pirc, ki je za Al Smithom najznamenitejši katoliški laik v tej deželi. Ta dva lahko citirata o tem tudi prevzvojnega škofa Josipa Schrembsa v Clevelandu, ki se na čudeže in na petje iz grobov ter o fašizmu je posebno razume. Na tej sliki je grob Helene Pelcarove in tik njega ženske ter en moški, ki poslušajo "petje iz groba".

no trdijo, da čestokrat poje iz groba. Če so poročila resnična, je prišlo ta čudež občudovati že nič koliko ljudi, zlasti žensk — baje toliko, da je clevelandska policija preprečila nadaljnje obiske. Če je čudež pristen, ali samo prevara a la "Vodilka Johanna", pa lahko pojasni Rev. Jager, ali pa Alojzij Pirc, ki je za Al Smithom najznamenitejši katoliški laik v tej deželi. Ta dva lahko citirata o tem tudi prevzvojnega škofa Josipa Schrembsa v Clevelandu, ki se na čudeže in na petje iz grobov ter o fašizmu je posebno razume. Na tej sliki je grob Helene Pelcarove in tik njega ženske ter en moški, ki poslušajo "petje iz groba".

ŠOVINISTIČNA GONJA POVZROČILA TEŽKO NAPETOST TUDI V FRANCJI

Nedavno je dospela v London množica bednih brezposelnih delavcev, ki so se zbrali v krajih, kjer je pomanjkanje vsled dolgotrajne brezposelnosti največje. Namen pohoda je bil opozoriti vlado na mizerno stanje prebivalstva v prizadetih krajih in vprašati za izdatnejšo pomoč. Mnogi v tej demonstraciji so prišli peš iz krajev 500 milj od Londona. Izvolili so deputacijo in jo poslali v urad vlade, da predloži premieru svoje zahteve, toda on jo je odklonil sprejeti. Vsled tega je laboristični poslanec Stafford Cripps na seji parlamenta zaludil Baldwinu v obraz, da je strahopetec, ker se je bal sprejeti deputacijo gladnih. "Eno pravilo imaš za reveže in drugo za bogataše," mu je dejal. "Kadar pridejo na Downing street finančniki in industrijaletci v svojih dragih avtomobilih, jih ministri sprejemajo z odprtimi rokami, ljudem, ki hodijo peš, pa zapro vrata pred nosom."

Naslednja slika je iz Zed. držav. Lessing J. Rosenwald je zbolel v Waterburyu, Conn., 15-letni sin Robert in se moral podvreči operaciji na slepiču. Obvestili so o tem njegove starše, ki so bili tedaj 184 milj daleč. Podala sta se v avtu nemudoma v Waterbury. Na poti sta vprašala policijsko oblast za dovoljenje voziti z vso mogočo naglico neglede na signale. In res, policija je bila uslužna in dala za spremljanje Rosenwaldovega avta dva policaja na motorciklih. S policijsko sireno sta oznanjala, da se mudi in vsakdo se je moral ogniti drvečemu avtu in policajema na motorciklih.

Lessing J. Rosenwald je multimilijonar in predsednik direktorja Sears, Roebuck & Co. Zato mu je vsakdo uslužen in oblast se klanja pred njim.

Tudi revni ljudje imajo radi svoje otroke in tudi njim bi bilo več kot všeč, če jim bi v takih slučajih šel kdo na roko. Ampak kdor nima denarja tudi vpliva nima, zato si naj pa pomaga kakor si more.

V razredni družbi ne more biti drugače.

Nezakonski otroci naj nosijo pečat "sramote" in brezpravnosti

Italijanska vlada je oznanila, da namerava spremeniti zakone, ki se tičejo pravic otrok, v toliko, da bodo tudi nezakonski otroci smatrani za legitimne.

Papež se je tej nameri uprl, češ, da se otrok, ki so prišli na svet vsled greha, ne sme vsprejeti z otroci, ki so iz svetega zakona.

Po zaslugi cerkve so nezakonski otroci zaničevani, zapostavljeni in prikrajšani na pravicah v vseh katoliških deželah. Pečat nelegitimnosti jih spremlja vsepovsod. V novejši dobi se je po zaslugi liberalno mislečih elementov to nekoliko spremenilo in določbe o pravicah otrok so v marsikateri deželi spremenjene v toliko, da se nezakonskih otrok ne izločuje in ne prikrajšuje na pravicah. V deželah z liberalnimi delavskimi režimi pa so smatrani prav tako za legitimne kakor otroci poročenih staršev. Kajti čemu naj se otroke, ki niso ničesar krivi, kaznuje? Čemu se naj smatra nezakonske otroke za sramoto, nego so drugi? Vztrajanje cerkve pri mučenju nezakonskih otrok je res obsojanja vredno.

"Koliko ste stari"

Staro mnenje in tudi resnica je, da ženske zelo nerade odgovarjajo na vprašanje, "koliko ste stari?" Od kar pa industrija hoče le mlade ljudi, se tudi moški delajo mlajše kot so in marsikdo zataji delodajalcu precej svojih let. Drugače je v nevarnosti, da bi ga ne najeli, ali pa odslovili, ako je v štirideset letih ali preko.

Zdaj so vsi ti v zadregi, kajti zakon za starostno zavarovanje, ki stopi v veljavo 1. januarja, določa, da mora vsak delavec na posebni aplikaciji navesti določeni oblasti, ki upravlja pokojninski sklad, svojo pravilno starost. Tu so pa v zadregi vsi tisti delavci in delavke, ki so v aplikacijah za službo navedli delodajalcem nižjo starost. Na pomoč jim je prišla oblast, ki je oznanila, da lahko vsakdo pošlje svojo aplikacijo direktno, namesto skozi urad družbe, pri kateri je uposlen. Pomagalo ne bo, ker bo družba sumničala in enostavno zahtevala, da se izpolnijo aplikacije za starostno pokojnino izroče najprej nji radi njenih rekordov.

Služaj s tem zakonom je nov dokaz kvarnosti profitar-skega sistema za tiste, ki se morajo preživljati z delom. Družbe hočejo samo mlade, zdrave, močne ljudi zato, da jim čimveč producirajo. Ko jih izčrpajo, se jih odslovi, kajti delavcev je na izbiru. V pravično urejeni socialni družbi bo profit odpravljen in s tem tudi vzrok za izrabljanje delavcev. Produciralo se bo za potrebo namesto za profit in gospodarski sistem bo služil splošnosti namesto izkoriščevalcem. Nikomur več ne bo treba radi dela tajiti let.

Lloyd George z ljudsko fronto

Znani bivši angleški premier David Lloyd George zagovarja ustanovitev ljudske fronte na Angleškem. Taka ljudska fronta, po vzoru francoske ljudske fronte, bi zlahka porazila Baldwinov režim in pridobila mnogo v interesu svetovne demokracije, miru in napredka. Ampak Lloyd George ni pravi človek za to nalogo. On Hitlerja celo občuduje.

Ne da se zanikati — to je doba fanatičnega nacionalizma. Slovenci smo mu še najmanj dostopni, ker nismo "zgodovinski" narod. Ampak med Nemci šovinistični duh kar kipi! Prav tako v Italiji. Tam že vsak poba smatra, da je naslednik "imperatorjev". Glavni oprijem "patriotov" v boju s protivniki danes je,

ROGER SALENGRO

kako se je kdo zadržal v svetovni vojni. Ali si bil, ali nisi sedel le v "Wall Streetu". V štirih letih Rooseveltove administracije smo dobili 10c povisoka pri toni premoga. Ena ura skrajšanja dela pa je zmanjšala zaslužek še za tistih 10c. Nekatera živila so se podražila v tem času več kot polovico. Če vzamemo za podlago te razmere, je pač težko razumeti, kako se more kansaški majnar navduševati za tak "new deal".

Večina majnarjev je na relifu. Drugi so zaposleni največ v edinih dveh velikih rovih Western Coal and Mining Co.,

Fašisti v Franciji so se najprej lotili premierja Leon Bluma, češ, da je židovskega pokolenja. To se jim ni obneslo. Zatem so začeli napadati karakter drugih posameznih članov vlade. Za glavno tarčo so si izbrali ministra notranjih zadev. Ta ima v svojem področju policijski in judični aparat in še mnogo drugih važnih funkcij. Sploh je ta portfelj poleg premierjevega in ministra vnanjih zadev najvažnejši. Imel ga je znani socialistični vodja Roger Salengro. V delavskem gibanju je slovel za idealista, ki je hotel ljudstvu samo dobro in za zboljšanje razmer zastopal taktiko čim mirnejšega razvoja.

Ne pa fašisti in drugi nasprotniki ljudskih koristi! Zaglani so krik, da je Salengro v času svetovne vojne dezertiral iz francoske armade k Nemcem in da je vsled tega nič drugega kakor strahopetec in izdajalec Francije. Ze med vojno se je na obravnavi fran-

coskega vojnega tribunala izkazalo, da je bil Salengro ujet, ko je hotel rešiti ranjenega tovariša. Nedavno pa je poseben tribunal francoske vojaške komande po dolgi preiskavi znova ugotovil, da je bil Salengro vojak, ki je tvegati življenje za svojega rojaka v najkritičnejšem trenutku. Tako je prišel v roke nemški četni. Napadi, ki so poslednje tedne deževali nanj iz fašističnih vrst, pa so mu šli na živce v zvezi s tem razglasom merodajnih oblasti toliko, da je dne 17. novembra izvršil samomor. Vsa ljudska fronta v Franciji je v pričo te tragedije postala pozorna in spoznala, da ji preti enaka usoda, kakor ljudski fronti v Španiji, če se ne PRIPRAVI na obrambo. Tako je Salengro s svojim tragičnim koncem izvršil klic delavskim množicam, da naj bodo na straži, če nočejo, da bo i v tej tako sloviti trdnjavi demokracije triumfirala fašizem.

Iz Kansasa

Kansaški majnarji ne vemo še ničesar o prosperiteti, o kateri pravijo, da se že kaže "iz-za vogla". Dosedaj je menda sedel le v "Wall Streetu". V štirih letih Rooseveltove administracije smo dobili 10c povisoka pri toni premoga. Ena ura skrajšanja dela pa je zmanjšala zaslužek še za tistih 10c. Nekatera živila so se podražila v tem času več kot polovico. Če vzamemo za podlago te razmere, je pač težko razumeti, kako se more kansaški majnar navduševati za tak "new deal".

Večina majnarjev je na relifu. Drugi so zaposleni največ v edinih dveh velikih rovih Western Coal and Mining Co.,

NAŠ PRECINKTNI "POLITIKANT" PRAVI:

Saj sem vam pravil, da vi ne boste dobili skoro nič glasov. Mr porjditje tja kjer je večina, pa boste zmeraj med zmagovalci.

Namreč: "Predsednik 25 tisoč letno, podpredsednik 18 tisoč, tajnik-blagajnik 10 tisoč, Int. board members 500 dolarjev mesečno."

Namreč: "Predsednik 25 tisoč letno, podpredsednik 18 tisoč, tajnik-blagajnik 10 tisoč, Int. board members 500 dolarjev mesečno."

Pravilno tolmačenje Rooseveltove zmage

V izdaji z dne 7. novembra prvi o izidu ameriških predsedniških volitev mariborska "Delavska Politika" med drugim:

"Zmagala je torej demokratska stranka. Roosevelt bo ostal predsednik. Ameriški kapitalizem bo obdržal zavoro, ki mu je potrebna, da ne strmoglavi v prepad."

ZVEZA NEMČIJE Z ITALIJO DANES NAJNEVARNEJŠI PAKT

(Nadaljevanje s 1. strani.)

na dela prav radi možnosti, da se bo morala braniti na dveh frontah istočasno.

Nobena skrbnost ni, da bi rada Japonska vso Sibirijo do Bajkala. Japonska je za svoje preživljanje veliko odvisna od ribolova v sovjetskih azijskih vodah. Sedanja pogodba med njo in Rusijo poteče v kratkem in sklenjen je bil že nov dogovor, v katerem daje Moskva Japonski velike koncesije, zdaj pa pravi, da dogovora ne bo podpisala, razen ako Japonska prekliče svojo zvezo z Nemčijo.

Veliko težja je situacija za Rusijo v civilni vojni v Španiji. Ker nima vojnega brodovja, ki bi moglo protektirati ruske trgovske parnike, so izpostavljeni napadom rebelskih, portugalskih, Mussolinijevih in Hitlerjevih vojnih ladij. Kljub temu pa so dobili lojalisti prošle tedne iz inozemstva precej municije in živil. Ako zmagajo, bo to ne samo poraz fašizma v Španiji, ampak tudi moralna zmaga sovjetske Unije. In to je tisto, kar hočeta Hitler in Mussolini preprečiti, pa čeprav zanetita svetovno vojno.

OB "ZARJINEM" JUBILEJU

Na Zahvalni dan je soc. pevski zbor "Zarja" v Clevelandu obhajal slavje 20-letnice. Leo Poljšak je k temu dogodku poslal sledeče poročilo:

Cleveland, O. — Kako hitro je to minilo. Kot da je bilo to včeraj. V spominu stoji vse še tako jasno in živo. In vendar tedaj rojeni otroci so danes že dozoreli fantje in dekleta, takrat fantje in dekleta so družinski očetje in matere, takrat možje in žene so danes ostareli in se polagoma umikajo naslednikom. Naraven zakon je krut in neizprosno. Neizprosno drvi čas naprej, naprej brez mudno, skoro neopaženo, brez nihanja. Skoro neopaženo zbežijo dnevi in leta, leta v desetletja in desetletja v preteklost — v neskončnost.

Hitro je minilo, zdi se da skoro prehito, vendar za pevske zборе je to dolga doba. Še posebno je dolga v ti novi deželi, ko jim tla niso vedno tako oglašena in se morajo boriti z različnimi ovirami. Ta nestanovitnost pevec, pomanjkanje sredstev za nabavo pevskega materiala, zdrževanje učitelja in pevskih prostorov, Menjava pevcev pa pomanjkanje dobre pevske kvalitete je problem skoro slehernega zbora. S to večno menjavo pevcev porabi zbor pri učenju veliko več energije, kot bi jo porabil s stalnimi uglašeni močmi.

"Zarja" se je pojavila v medvojni dobi. Zanimanje za socialistično misel je bilo takrat veliko. V Clevelandu je bilo socialistično gibanje jako razširjeno. Imeli smo močne socialistične postojanke, kate- re niso bile samo močne, temveč tudi aktivne. Ena izmed teh je bil klub št. 27 JSZ. Štel ni toliko po številu kot po aktivnosti. Posedoval je svoje prostore za seje in razne se- stanke skupno s hrvatskim soc. klubom na 1107 E. 61. cesti, kjer je imel tudi svojo čitalnico. Prirejal je shode in predavanja (shodi so bili takrat jako obiskani), igre iz delavskega življenja, razpečeval letake in razno delavsko literaturo ter vršil še druga izobraževalna dela med Slovenci. S centralno organizacijo je imel ozke stike in pošiljal v njo svoje zastopnike.

Pri aranžiranju priredb pa je klub pogrešal svoj lastni pevski zbor, ki bi nastopal ob raznih prilikah, izpopolnjeval te programe, ter se udeležoval kot kulturna institucija organiziranega delavstva. Hrvatski sodrug so imeli svoj pevski zbor "Crveni barjak". Ravno tako so jih imele druge narodnosti. V klubu je bilo za tak zbor dovolj pevskega materiala in navdušenja tudi ni manjkalo. Tako je bil ustanovljen dne 6. aprila 1916 klubov pevski odsek "Zarja".

Zbor je prvič nastopil na prireditvi skupnih soc. klubov pri Kasteleu 4. julija 1916. Ker je posedal izredno dobre pevske moči, kot so bili Mugrli, Kocjan, Gomizel, Frlugar, Stegovec, Baudek, Kukanja, Mack in več drugih, je prišel kmalu do veljave ter pričel uspešno prirejati svoje lastne koncerte in sicer po dva letno. Kooperiral je s klubom št. 27

in izpopolnjeval te sporede in programe lokalne socialistične stranke, ter nastopal ob raznih prilikah na prireditvah raznih naprednih slovenskih organizacij. V spomladi 1919. je skupno s klubom vpriporil Kristanovo igro "Samosvoj".

Ob začetku je kratko dobo podučeval zbor John Gombač. Nasledil ga je do 1. 1920 Popla Malem, rodod Finca. L. 1920 je skozi "Zarjino" posredovanje prišel v naselbino John Ivanush, kateri je uspešno vodil zbor do 1. 1933. Od tedaj naprej podučuje zbor Joseph Krabec, sposoben in požrtvovalen pevovodja.

V letu 1920 se je zbor izpopolnil v mešan zbor. Ob 10-letnici je "Zarja" vpriporila opereto "Kovačev študent" in leta 1928 Ivanušhevo opero "Turjaška Rozamunda". Naslednje leto je dala na oder opero "Urh, grof Celjski". V naslednjih letih je poleg koncertov vpriporila 1. 1930 tragedijo "Grobovi bodo spregovorili", 1. 1931 soloigro "Snubac", 1. 1932 pevski prizor "Priredci kolerabci", 1933 spevoigro "Srce in denar", 1. 1934 "Kdo je blazen" in "Black Ell", v jeseni isto leto s sodelovanjem "Vojana" opero "Prodana nevesta", 1. 1935 igro "Zrtve kapitalizma", spomladi 1936 spevoigro "Čevljar baron" in ob 20-letnici na Zahvalni dan 26. novembra opereto "Čevljar in vrag".

"Zarja" je dovršila svoje dvajseto leto. Listi so popisani in knjiga je sedaj polna. Ob pogledu nazaj na sad tega skupnega dela lahko s hvaležnostjo zremo v preteklost. Pelnjati radi "časti in slave", temveč iz ljubezni do petja in lepote in ostala je ves čas zvesta idealom. Njeni pevci in pevke so kot pridne čebele gradili in izpopolnjevali svoje pevske celice ter skupno ustvarjali harmonično celoto za dobrobiti so-človeka — za boljše dni.

Leo Poljšak.

Social-demokratska federacija v Chicagu

Zidovski dnevnik "Forward" poroča, da se je vršila prošle nedelje 22. nov. v Chicagu konferenca za ustanovitev social-demokratske federacije, v katero so bili povabljeni pristasi stare garde S. P. in drugi sledbeniki "demokratskega socializma". Iz poročila je razvidno, da so vodili konferenco židovski delavci in voditelji njihovih unij. Glavna točka razprave je bilo vprašanje delavske stranke, kakršno imajo v državi New York.

Promet po zraku

Iz čikaškega pristana za aeroplane je odpotovalo meseca oktobra z letali 12,225 oseb.

Ne pozabite!

NAPREJEV DAN

V NEDELJO 29. novembra

točno ob pol treh pop.

V
S. S. TURN DVORANI
Milwaukee, Wis.

A. SERAFIMOVIC:

ŽELEZNA REKA

ROMAN IZ CIVILNE VOJNE V SOVJETSKI RUSIJI

Prevel iz ručine za "Proletarca" ANGELO CERKVENIK

(Nadaljevanje.)

"Poglejte, pogledajte, popa so pripeljali!" ženske so se začele prekrizevati.

"No, hvala bogu, bodo vsaj po človeško pokopani!"

Vojaki pa:

"Glejte, celo cerkovnika so pripeljali!"

"Prava pitana svinja!"

Vsi trije naglo hodijo. Pot kar lije z njih. Cerkovnik je prižgal kadilnico, mrlči ležijo negibno s prekrižanimi rokami.

"Usmiljeni bog..."

Cerkovnik se pridruži petju z utrujenim basom, cerkovnikov pomočnik pa noslajoče mrmra:

"Sveti bog, sveti bog, sveti, vsega mogoč..."

Iz kadilnice se dviga sinjast plamenček. Ženske si zakrivajo obraze in ihtijo. Vojaki imajo stroge, pomršave, počrnele obraze. Utrjene besede cerkvenjakov ne sežejo v njihovo notranjost...

Kubanec, ki sedi na vitkem rjavcu, tisti Kubanec, ki je pripeljal popa, prizanesljivo upodobi konjica, da napravi en korak naprej. Nato se jezdec nagne čez konja k popu ter mu šepetajoče, vendar pa tako glasno, da ga more vsakdo na pokopališču slišati, veli:

"Prekleti pasjeverec, če boste še dolgo krulili kakor lačne svinje, bomo..."

Cerkvenjaki so prestrašeni poškilili proti njemu...

Cerkovnik je takoj začel hrumeti, tako pretresujoče hrumeti, da so vrani, ki so čepeli na drevju, vzfrfotali. Pop je zapel s krepkim tenorjem. Cerkovnikov pomočnik se je vzpel na prste ter so se mu zenice zagrizle globoko pod čelo; zapel je tako visoko in vreščete, da so morala človeka kar ušesa zaboleti.

"Bog daj njegovi duši pokoj!"

Kubanec se je s svojim konjem ritensko umaknil. Sedel je v sedlu negibno kakor kip. Obvi je imel mrko zgrbančene. Vsi so se prekrizali in pripognili.

Ko so jih pokopali, so zadonele tri salve. Ženske so ihtele, si brisale oči ter so ganjene dejale:

"No, bila je res imenitna črna maša!"

XXXIII.

Noč je pogoltnila ogromno stepe, njene griče, naselbino, ki se je razprostirala na sovržni strani, in tiste tolkokrat prekleto modrikaste gore, ki so se dvigale ob robu stepe. Nobena lučka ni zamigljala v sovržni naselbini, noben zvok se ni od tam slišal. Kakor da se je vsa naselbina pogreznila v zemljo! Celo psi, ki jih je bil bobnajoči topovski ogenj prestrašil, so umolkli. Samo reka je šumela.

Ves dan so bobneli izza reke in izza sivih kozarških strelskih jarkov, ki se zdaj niso več videli, topovi. Kozaki so streljali ter niso prav nič varčevali z municijo. Nešteti klobčiči so plameneli nalik belim oblakom nad stepe, nad vrtovi in nad globelmi. Bosonožci pa so jim, človek bi bil menil, skoraj utrujeno in slabotno odgovarjali.

"Aha!" so menili škodoželjno kozarški topničarji. "Omagali so." Tako so dejali, pripeljali nove topove in jih usmerili proti sovržniku. Nato so začeli neusmiljeno streljati.

Vedeli so, da je sovržnik oslabiljen ter ne more več na vsak strel odgovoriti. Zvečer so bosonožci z one strani reke napadli, a napad se jim je ponesrečil, njihove vrste so se razletele. Škoda, da je bilo ponoči! Drugače bi jih bili pošteno naklestili. No, saj bo kmalu jutro!

Reka hrumi in polni vso reko s trušcem. Kozuh je zadovoljen. Njegove oči se jeklenosivo bleščijo. Prav zares je zadovoljen, zakaj armada se uklanja njegovi volji liki instrument vodji kirurga. Zvečer je bil na pr. zaukazal, naj se izvrši neodločen napad ter naj se zasedejo novi, nekoliko naprej pomaknjeni položaji. Ko je v žametasti nočni temi pregledoval nove položaje, je ugotovil, da ležijo vse vojaške jedinice na svojih novih, določenih jim mestih tik nad reko. Deset metrov pod pobočjem hrumi reka in ga spominja na tisto reko, ki je bučala poleg tiste na-

selbine, kjer se je vojni pohod začel, spominja ga na prvo noč vojnega pohoda.

Vsak vojak se je plazil v temi naprej, se je pritipal prav do roba in je osebno prečnil položaj. Vsakdo je vedel, za kaj gre ter je dobobra prečnil pomembnost in primernost svojega položaja. Noben vojak ni čakal kakor kakšna ovca, da ga bodo poveljniki poglali naprej.

V gorovju je deževalo. Reka je podnevu divje bobnela, zdaj šumi tiše. Vojaki vedo, kako je globoka; saj so jo že izmerili. Reka je globoka ponekod po en meter in pol, po drugod pa celo po dva metra. Pa to nič ne de; bodo pač tu pa tam morali plavati! Ko je bilo še svetlo, si je vsak vojak, ki se je pred nenehno pokajočimi topovskimi naboji skrival v luknjah, v grmovju, za visokimi rušami, izbral tisti del sovražnikovega strelskega jarka, ki ga bo moral osebno napasti.

Na levi strani sta čez reko peljala dva mosta, prvi je bil lesen, drugi pa železniški. Zdaj se nista videla. Kozaki so usmerili nanju nekoliko topov in več strojnic, ki se ponoči prav tako niso videli.

V nočni s šumenjem reke prepleteni temi sta se po Kozuhovem ukazu postavila ter sta nepremično stala pred mostovima dva polka in sicer en konjeniški in en pehotni polk.

Noč poteka počasi. Nobena zvezda se ne vidi. Nobeno šumenje se ne sliši, nobeno premikanje, samo enolično šumenje reke polni pusto in neizmerno noč.

Kozaki sedijo v jarkih in poslušajo šumenje reke. Puške držijo krepko v rokah, čeprav dobro vedo, da se bosonožci ponoči ne bodo drznili prekoračiti reke. Saj so bili že dovolj tepeni! Kozaki lahko čakajo! Noč se je leno vlekla čez poljane...

Vojaki, ki so ležali ob robu kakor krti, so prav tako kakor Kozaki poslušali šumenje reke in so na nekaj čakali. Tisto, na kar so čakali, je naposled prišlo, čeprav se je temu ali drugemu zdela, da ne bo nikdar prišlo! Jutranji svet se je približal in se počasi, utrujeno, komaj zapazno nalik slutnji razprostrl čez pokrajino.

Nič se še ne vidi; ne vidijo se še ne barve ne obrisi, ne črte, a tema že boleha, že postaja prozorna. Čakanje na jutro je nezno. Nekaj nedoumnega je hušnilo čez levi breg, nekaj, kar je nalikovalo električni iskre ali neslišnemu lastavičjemu jat.

Z deset metrov visokega brega so se streljali vojaki, kakor zrne iz vreče, z ilovico, peskom in kamenjem vred navzdol.

Tisoči in tisoči teles so povzročili na tisoče pljuskov, ki jih je prevpilo bučanje vode. Voda je enakomerno bobnela...

V sivi jutranji sopari je pred osuplimi Kozaki zdajci zrastlel kar gozd bajonetov. Stokanje, tuljenje, ječanje, preklinjanje — boj se je pričel. Nobenega človeka nisi več videl; videl si le še mrgoleče, krvave živalske klobčiče.

Kozaki so jih nekoliko tucatov pokosili, a njihovih samih je padlo na stotine. Ze zopet je prihrumela od nekod nadnje satanska sila. Ali so tile tu isti boljševiki, ki so jih Kozaki gnali čez vso kubansko zemljo? Ne, ne, drugi so... Niso zaman nagi, bos, razcapani, črni...

Medtem, ko se je ves desni breg vzdolž reke tresel od divjega trušča, so začeli sipati topovi in strojnice rdečih čez glave svojih bojnikov na naselbino železo in svinec, konjeniški polk pa je urno zdiral čez mostova.

Za konjenico je zdrvela pehota, ki je naglo tekla ter se napenjala, da ne bi zaostala. Baterija je bila osvojena, strojnice so umolkile. Konjeniki so se razpršili čez vso naselbino. Videli so, kako je iz neke vaške kočice zletela bela postava, se vzpela na konja ter z obudovanjem vredno urnostjo izginila v jutranji megli.

Koče, topoli, bela cerkvice, vse se je pokazalo v različnih obrih. Izza vrtov se je od vzhajajočega sonca pordečilo nebo.

Iz popove hiše so pripeljali več ljudi, ki so imeli pepelnatosive obraze, na ramenih pa rdeče epule. Bili so člani generalnega štaba. Rdeči so jim na kupu gnoja poleg popovega hleva odsekali glave.

(Dalje prihodnjic.)

"ZAHVALNI" DAN

Zedinjene države praznujejo zadnji četrtlet novembra vsako leto naradni praznik, Zahvalni dan. Predsednik Roosevelt ga bo jutri praznoval na širokem morju, na svoji poti v Južno Ameriko. Magnati, ki kontrolirajo ameriške korporacije, bodo v zahvalo za prejete dividende in visoke plače rajali kjerkoli, delavci in farmarji pa po starem običaju. Kdor bo mogel, si bo kupil purana, raco ali kokoši, kupil nekaj piva, vina ali žganja, opravil bo pred obedom potrebno zahvalno molitev, in nato še nekaj ur, pa bo obloženih miz in zabav konec. V prezimovališčih bogatih pa se bo "zahvalni" dan nato šele pričel in trajal do poldneva, in potem od poldneva skozi do legalnega zahvalnega dneva. In tako od leta do leta vse dneve v letu.

Neumno zanimanje ameriškega tiska za ljubavne zadeve angleškega kralja

Hmmm — angleški kralj, "bečlar" Edward ima "razmerje — mmm". Kakšna slast za publiko, ki je naučena čitati Hearstove liste, če bi bili ljudje pametni, bi razumeli, da je bil Edward vseskozi lahkoživ in brez vse skrbi, potoval kamorkoli je hotel, dobil vse, kar more kupiti denar, se zabaval

ljubico, ki ji je ime Wallis Warfield Simpson. Stara je nad 40 let. Ta fotografija je iz njenega 22. leta. Edward ima to gospo baje zelo rad, potoval je z njo po Dalmaciji, kakor pravijo, in še celo v Ljubljani je baje bil ter ji kazal ljubljanski grad, češ, da tam gori na tem grihu so živel nekdo mogočni knezi — ampak Mrs. Simpson se ne zanima za take storije.

Ameriški tisk je hlasnil po tej ženski pred nekaj tedni, ko je vložila tožbo za razpoko. Menda je bila že dvakrat, ali celo trikrat poročena, in Edward je baje njen četrti mož — Bog ji greh odpusti! Ameriški časopisi so iz te afe-re" storili "škandal" in v korist svojega biznisa, v Angliji pa po tistem tarnajo škofje in drugi svečeniki, toriji pa se dušajo, čemu je pokojni kralj George zapustil prestolonaslednika, ki je za stare, poštene, častne tradicije tako nedovzet, da se lahko "speča" z vsako, celo v Ameriki rojeno plebejko, kakor je Simpsonova. Kaj si o vsem tem misli Edward, je tajnost, ker kralj ne sme govoriti za javnost, razen kadar mu ministri dovolijo. Vsekakor pa je znano, da je Mrs. Simpson zelo nejevoljna in pravi, da ni vedela, da so čitatelji ameriških dnevnikov in magazinov tako lačni izmišljenih "škan-dalov" kakor so pokazali v njenem slučaju.

Socialističnih idej ni mogoče zatreti

Na Poljskem vlada kamari-la, ki je delavskemu gibanju sovražna in ga zatira, a streti je vendar ne more. To je dokazal tudi pogreb poljskega socialističnega pionirja in borca s. Daszynskega v Krakovu (v bivši avstrijski Galiciji). Vršil se je dne 3. novembra. Udeležilo se ga je nad 50.000 delavcev. V sprevedu so nosili tisoče rdečih zastav in kar je še posebno značilno — pogreba so se udeležili tudi zastopniki vlade, kajti Daszynski je imel za osvoboditev Poljske izpod treh velesil izredno velike zasluge, kar si vlada ni upala ignorirati. Na njegovem pogrebu so bili tudi zastopniki socialistične-delavske internacionale, zastopniki mednarodne zve-zte strokovnih unij, češke social-demokratske stranke in mnogi drugi reprezentanti socialistične misli.

Zdaj, ko je Edward kralj, je dovteten tudi še za kaj drugega kakor za obiske v dalmatinskih barih. Prošli teden na primer je šel na posete v najbednejša selišča brezposelnih angleških premogarjev in obče-val z njimi "čisto po domače". Vse to ameriško javnost ne zanima niti z daleč toliko, kakor "omaka", da ima Edward

O prvi mladinski (angleški) konferenci JSZ v Chicagu

Cicero, Ill. — V soboto in v nedeljo 14. in 15. novembra se je v Chicagu v Slovenskem delavskem centru vršilo pod označbo "Youth Conference J. S. F." prvo mladinsko zborovanje pod okriljem naše zveze.

Na začetni seji v soboto smo čuli predavanje o združnem gibanju, ki ga je podal E. Cowling iz Indiane. Razlagal je važnost združne trgovine in kooperativ sploh. Te diskuzije se je udeležila tudi Olga Beranek, ki je uradnica češke združne prodajalne na 27. cesti in Pulaski (Crawford) Rd., v kateri je včlanjenih tudi nekaj Slovencev. Dalje je bila na tem sestanku navzoča Angelina Kobal iz Waukegana, ki je uposlena v gl. uradu SNPJ. V Waukeganu imajo Slovenci in Finci dobro uspevajoče zadruge. Lani se je udeležila posebne šole za to gibanje.

E. Cowling je po svojem predavanju odgovarjal na vprašanja in tako je bil predmet o združništvu prav dobro obdelan. Predavatelj je dejal, da se bo morala bodoča splošna delavska stranka z združništvom veliko pečati in ga negovati, kakor ga negujejo delavska politična in unijska gibanja v drugih deželah.

Naslednji dan, v nedeljo dopoldne 15. nov., je bil predmet razprave unijsko gibanje. Referat o tem je podal Paul Porter, urednik lista Kenosha Labor News, ki je glasilo unij v tem mestu. Razprava o unijah se mi je zelo dopadla in tudi udeležba je bila izmed vseh treh sej na tej najboljša. Porter je govoril o razvoju Ameriške delavske federacije in njene mpočasnem napredku, oziroma njenem zastoj, ker je sprejemala v svoj krog veličino le obrtne delavce. Veliko boljše umeva situacijo John L. Lewis, ker se je zavzel za gradnjo industrialnih unij. K temu predmetu je govoril tudi Maynard C. Krueger, profesor politične ekonomije na čikaški univerzi. On je izčrpno razlagal tendence skupine, ki jo predstavlja Wm. Green, in one, kateri načeljuje John L. Lewis. Poudarjal je, da morajo delavci vse te smernice in stremjenja poznati, ako hočejo inteligentno slediti poti, ki vodi v napredek, kajti drugače se drže bodisi zastarelih idej, ali pa si vsled svoje neukosti ne morejo pomagati. Danes stotisoče delavcev upa, da se bo John L. Lewisu posrečilo spraviti unijsko gibanje iz zastalosti v razmah, kajti predno more postati veliko in močno, mora obsegati masne industrije.

Na tretji seji je referiral Albert Goldman o tokih, ki vodijo v vojno in fašizem. Govoril je o sedanjih francoski vla-

di, o civilni vojni v Španiji in nje vzrokih in poudarjal, kaj se delavci lahko učimo iz teh dogodkov, da bomo v borbi proti fašistični reakciji in za socializem resnično uspešni. Ko sem poslušala Goldmana, sem se spomnila na konvencijo klobučarske unije v New Yorku, kjer smo se v hotelu, v katerem smo stanovali, veliko pomenovali o situaciji v Španiji. "Kdo je kriv, da generala Franco niso ubili ali vsaj zaprli, namesto da so mu dali priliko organizirati fašistično kontrarevolucijo?"

"Socialisti so prepošteni in premili z nasprotniki," se je izrazil eden izmed kritikov. Odgovorila sem, da Španije niso vladali pred sedanjo civilno vojno socialisti, pač pa republi-kanci, za katerimi je stala vsa ljudska fronta, torej večina španskega naroda. Za napake, ki so morda bile storjene, torej socialisti ne morejo biti odgovorni. Vrhtega nihče ne dela zato, da bi delal napake, ampak dela jih vsakdo, ki je v čem aktiven. Posebno pa še meščanske stranke, ker jih vodijo zgolj osebni interesi. Sedanja španska vlada pa je vlada delovnega ljudstva, ki je prišla na krmljo po volji in na poverjenje večine naroda.

Uverjena sem, da so konference, kakršne smo imeli 14. in 15. novembra v SDC, potrebne in za nas vse dobra šola. Še posebno pa koristijo mladini. Ako naš mladi sodrugi v Chicagu, Clevelandu, Milwaukeeju, New Yorku itd. hočejo, jih lahko aranžirajo in organizirajo tako, da bodo resnično uspešne. Tako jih bomo lahko imeli v različnih mestih vsako leto in dobili nanje predavatelje — kakor ob tej priliki — ki so veščaki v svojem poslu.

Kristina Turpin.

Teroriziranje organizatorjev

Organizatorji industrijskih unij, ki so se podali v okrožje Pittsburga, da organizirajo jeklarske delavce, so naleteli na pravcati teror, ki so ga proti njim naperili jeklarski baroni s svojimi pobojniki in špijoni. Načelnik kampanjskega odbora jeklarskih delavcev Philip Murry je zahteval od guvernerjev držav Pa., W. Va. in Ohio, da mu dajo protekcijo.

"Premogar" Green je zdaj "muzikant"

Ko je odbor unije U. M. W. pozval na zagovor W. Greena, člana svoje unije, češ, da deluje kvarno organizaciji premogarjev, kateri pripada, se je izvedelo, da je Green nekaj takega pričakoval in ker se je bal izključenja, je baje tajno pristopil v unijo muzikantov v Chicagu in si tako zavaroval svojo službo v federaciji.

Minnesotska Farmer-Labor Party postala resničen političen faktor

(Nadaljevanje s I. strani.)

splošne ameriške farmerske-delavske stranke, ali kakorkoli se bo imenovala.

Rudolph Olson, ki je aktivni član socialistične organizacije v Chicagu, je na konferenci njenih zastopnikov v ponedeljek 16. novembra dejal, da ni nobena socialistična državna organizacija v ameriški socialistični stranki bolj socialistična, kakor je minnesotska Farmer-Labor Party. Izjavil je, da je pripravljen to ob priliki dokazati v posebnem predavanju. Naravno, da je mnogo drugih socialistov, ki smatrajo minnesotsko farmersko-

delavsko stranko le za reformistično gibanje, kakor ga na primer v nekoliko milejši, in tu in tam tudi v jačji obliki, predstavlja progresivna stranka v Wisconsinu ali pa novoustanovljena ameriška delavska stranka v New Yorku. Neglede na različna mnenja je treba priznati, da je farmersko-delavska stranka v Minnesoti politična sila, s katero mora računati vsako gibanje, ki stremi združiti napredne delavske in farmerske skupine za neodvisno politično akcijo v korist ljudskih plasti in proti privilegijem.

OGLAŠAJTE

PROLETARCU

SPITE TRDNO, VZIVAJTE VASO HRANO

TRINER'S ELIXIR OF BITTER WINE

Mnogokrat odpravi neprebavnost in zaprtnico

NAROČITE SI PROSTI VZOREC:

Triner's Bitter Wine Co.
544 S. Wells St., Chicago, Ill.
Pošljite mi brezplačni vzorec.

Ime

Naslov

V vašem lekarnah

ANTON GARDEN:

PO PREDSEDNIŠKIH VOLITVAH

(Konec.)

Za enkrat se ameriško delavstvo oprijema reformizma. Ko bo spoznalo, da to ni pravo zdravilo, se bodo radikalnejši elementi oklenili socialistične stranke, ki lahko dobi drugačno ime, ter se skozi njo borili proti reformizmu v farmarsko-delavski stranki, oziroma jo usmerjati v socialistične toke.

Lewis-Hillmanova Delavska neustrankarska liga, ki je faktor, s katerim je treba računati, lahko ostane pri sedanjih taktiki. Vsaj konservativni elementi v unijah jo bodo skušali ohraniti za politiko "nagrajenja prijatelja in kaznovanja sovražnika" v okviru starih strank. Ta politika bo v bodoče, ako ameriško organizirano delavstvo ostane pri nji, seveda bolj vigorozna kakor je bila v preteklosti, ko se je ADF zadovoljevala le s publiciranjem legislativnega rekorda ali delavske naklonjenosti posameznega kandidata.

Toda v prihodnjih štirih letih zna ameriško delavstvo doživeti večji glavobol, ki ne bo ostal brez posledic, in sicer iz sledečih razlogov:

1) Demokratska stranka je iz teh volitev izšla močnejša kakor je bil kdaj prej. Na vrhu, v Washingtonu, bo stranka več ali manj liberalna, v mestih, občinah in državah pa burbonska, korumpirana in antidelavska do skrajnosti. To vsaj na vsem jugu in po večini drugih krajih. (Domneva, na primer v Prosveti z dne 5. nov., da je "newdealska stranka le še po imenu stara demokratska stranka," ker da jo tvorijo novi, progresivni elementi, je največja iluzija in samovarjanje.) Po stavarjih bodo padali demokratski koliki in plinske bombe prav tako kakor v preteklosti; lahko tudi še bolj. Lokalne korumpirane demokratske mašine so se pri zadnjih volitvah bolj utrdile kakor so bile v preteklosti.

2) Rooseveltova administracija bo več ali manj simpatizirala z organiziranim delavstvom tudi bodoča leta, toda ostala bo večinoma le pri simpatijah. Kakih posebnih reform vsaj sedaj nima v programu. Več kakor možno je, da bo vrhovno sodišče ubilo delavski zakon, zakon socialne zaščite in ostale "newdealske" zakone.

Kaj bo v tem slučaju storil Roosevelt in njegov kongres, v katerem bo imel v obeh zbornicah še večjo večino kakor jo je imel v zadnjem? Lahko sprejme nove, podobne zakone, da jih bo vrhovno sodišče zopet lahko vrglo skozi okno. Delavstvo od te procedure, ki je možna, seveda ne bo imelo nobene koristi. Ali bo administracija v tem slučaju iniciirala ustavni amandament, kateri bi napravil konec diktaturi vrhovnega sodišča? To ni izključeno. Bolj možno je, da ne bo storila ničesar, dokler bo v deželi — "prosperiteta" (z desetimi milijoni brezposelnih vred). S takim političnim aktom bi namreč lahko ogražala

"prosperiteto", kar ne želi nobena vlada.

Sigurno pa je to, da se bodo demokracije v državnih zbornicah borili z republikanci vred proti vsakemu amandamentu, ki bi potisnil vrhovno sodišče v zadnjo klop. "Newdealska" stranka bo v tem slučaju v državnih zbornicah prav tako burbonska kakor je republikanska. In končno besedo pri amandiranju zvezne ustave imajo državne zbornice.

Tisti, ki vidijo v prošlih volitvah "politično revolucijo, ki bo imela večji zgodovinski pomen kot civilna vojna za časa Lincoln", se bodo o tem lahko prepričali. Ne! Burbonci, ki še vedno dominirajo tudi demokratsko stranko, ne bodo vrhovnemu sodišču odvzeli moč razveljavljanja v kongresu sprejetih zakonov, ker bi s tem kapitalizem izpostavil preveliki nesigurnosti. Vrhovno sodišče kot je funkcioniralo do zdaj, je prednja in zadnja straža ameriških kapitalistov.

Boj za sprejetje takega amandamenta kakor je na primer amandament delavskih in farmarskih pravic, katerega je iniciirala socialistična stranka, bo še silnejši in umazanejši kakor je bila zadnja kampanja. Sploh so burbonci prav vsled tega tako udrihali po Rooseveltu, ker se boje, da bo pričel akcijo za amandiranje ustave. Mislim, da lahko z gotovostjo rečem, da se temu boju ne bo postavila na čelo demokratska stranka. Solidni demokratski jug bo solidno proti temu kakor tudi demokracije v marsikateri drugi državi.

To delo bo spadalo novi delavski stranki. In prav to bo še najprej dovedlo do njenega organiziranja, ali pa zavedanje tega dejstva tako po voditeljih kakor po delavstvu samem.

Druga Rooseveltova administracija delavstvu torej ne bo mogla dosti dati — fundamentalnega ničesar. Razveljavljanje delavskih zakonov po vrhovnem sodišču ji bo mogoče še prišlo prav, ker potem si bo lahko umila roke in prenehala deliti delavstvu tudi — simpatije.

Se besedo o bodočih nalogah socialistične stranke.

1) Te naloge bodo v bodoče v prvi vrsti delovanje v masnih organizacijah — v unijah, na zadržnem polju in drugih delavskih organizacij. Ena najvažnejših nalog bo širjenje socialistične literature — časopisja in brošur. Ako se stranka ne bo mogla prilagoditi temu delu: aktivnosti v masnih organizacijah v večji meri kakor pa je bila v poveljni dobi ves čas do danes, tedaj bo kvečjemu postala druga Socialist Labor Party — izolirana skupina "čistih" socialistov, ki bodo ljubili samoto in sanjali o revoluciji.

2) Ustvariti bo morala aparat za širjenje delavske vzgoje v večji meri in bolj sistematično kakor jo je vršila zadnjih petnajst let.

3) Njena takojšnja nalo-

ga je, da posveti vse svoje energije in prične s smoteno kampanjo za ustanovitev delavske ali farmarsko-delavske stranke. Le če bo aktivna v tem gibanju, bo lahko postala del nove stranke in jo pomagala usmerjati v pravo smer. V tem gibanju so socialisti v raznih državah, na primer v Illinoisu, Wisconsinu itd., sicer še aktivni, toda ne pod strankino direkcijsko. V stranki je glede tega vprašanja potrebna bolj agresivna in bolj pozitivna taktika.

Novim nalogam bo stranka kos le v slučaju, če se v bližnji bodočnosti centralizira. Če bo ostala tako ohlapna kakor je sedaj, je razpad neizbežen. Toda močna, agresivna, disciplinirana in marksistično orientirana socialistična stranka bo v bodoče prav tako potrebna kakor je bila v preteklosti, oziroma še bolj. Potrebna bo za širjenje socialističnega znanja med delavstvom in za pobijanje skrajnega oportunizma v predvidevani masni delavski stranki, še bolj pa za realiziranje končnega cilja — socializma.

POZIV V MILWAUKEE

Waukegan-No. Chicago, Ill. Nedelja 29. novembra se bliža in z njo tudi konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice v Wisconsinu in severnem Illinoisu, ki se bo vršila imenovanega dne v S. S. Turn Hall v Milwaukeeju. Prične se ob 9. dopoldne.

Največ zastopnikov so došle naznanila milwaukeejskega društva, ker se konferenca pač vrši v njihovem mestu, a prišlo bo številno zastopstvo tudi iz Chicaga in Waukegana.

Izmed milwaukeejskih organizacij bodo zastopana društva "Planinska Roža", pevski klub "Zvon", druš. št. 16, št. 104, št. 192 in št. 234 SNPJ, Milwaukee, "Naprej" itd. Dalje waukeganske organizacije: št. 14 SNPJ; gospodinjinski klub SND; ženski zadržni odsek. Iz Chicaga pridejo zastopniki in zastopnice kluba št. 1 JSZ, pevskega zbora "Sava", društev Slavija, Nada in Pioneer SNPJ in nedvomno se odzove tudi več drugih čikaških klubov in društev. Društvo št. 225 JSKJ in Milwaukeeju bo istotako dobro zastopano na tem zborovanju. Naravno, da bosta poslala delegate tudi klub št. 37 v Milwaukeeju in št. 45 v Waukeganu, toda jih do datuma tega dopisa še nista izvolila, oziroma naznanila.

Po konferenci popoldne bo predvajan pod pokroviteljstvom pevskega zbora "Naprej" bogat koncertni program, waukeganci pa v pripravi na tej priložnosti šaloigro "Glavni dobitek".

Frances Zakovšek, tajnica Konferenca.

Koncertna prireditev "Save" dobro uspeša

Chicago, Ill. — Spored koncertne prireditve pevskega zbora "Sava" v nedeljo 22. novembra je bil jako primerno izbran in posebno v nekaterih točkah prav dobro predvajan. Otvorjen je bil z "Internacionalo", ki jo je pela "Sava". Predvajala je dalje Utmanovo "Prisega rdeči zastavi", v kateri je bil solist Ralph Muha, A. Hribarjevo "Zelen-kos", Verbičevega "Bučelarja", "Oj z bogom ti planinski svet" (v tej je bil solist Louis Zele), in "Dobro jutro". V drugem delu je "Sava" vpriporila D. Cerarjevo opereto v dveh dejanjih "Čevljar in vrag". Ta stvar je za šalo jako primerna, ni težka in na ljudi, posebno na one, ki smo iz "starega kraja", napravi dober vtis, kajti marsikdo si je v stiski želel, da bi prišel "vrag" in mu prinesel možno denarja, kakor ga je čevljarju v tej opereti. Vlogo čevljarja Vrbana je imel Anton Garden, njegova žena Barbara je bila Anna Miško, nju-

Vojak španske lojalistične armade

Na sliki je kmečki fant, ki je vstopil v lojalistično armado v Španiji, da se bori proti fašističnim četam.

"Naš dom"). V tej je bil solist J. Kirn. Nato je waukeganski zbor na splošno zahtevo zapel zelo dobro še eno živahno in si z njo še bolj pridobil naklonjenost avdijske. Učitelj waukeganskega zbora je Paul Sifler, ki je izborni pianist in je glasbenik tudi po poklicu, to je, da se preživlja s tem delom.

Zborovodja "Save" je vsem že znani Jacob Muha, ki je na polju slovenske glasbe deloven že mnogo let, istotako njegova soproga Mary, ki je "Savina" pianistka.

Masker igralcev v opereti "Čevljar in vrag" je bil Filip Godina in suflerka Angela Zaitz.

Pozdravni govor je imel predsednik "Save" Fr. Ales, o agitaciji za delavski pokret pa je govoril Chas. Pogorelec. Udeležba je bila velika — vsi sedeži so bili polni. Stolov je bilo toliko, da se je hišnik branil napolniti zadnje prostorčke z nadaljnjimi stoli, kajti to bi bilo proti varnostnim regulacijam, ki so v naših dvorinah v nešteto slučajih že itak kršene.

Po koncertu je sledila plesna in prosta zabava. V vrhnji je igral John Kochevarjev orkester, v spodnji pa Vinko Solič. "Business" je bil O. K. in tako je ta prireditel bila nedvomno ne samo moralen ampak tudi "gmoten" uspeh. — X.

"Volilni izid 3. nov. in delavski razred"

Chicago, Ill. — Milijoni delavcev, ki so v prošli kampanji glasovali za Roosevelta in demokratsko stranko, se danes vprašujejo, kaj bodo posledice zmage, ki so jo dosegli. Ali krene demokratska stranka "na levo", ali na desno, kakor očitujejo najnovejši znaki? Ali preti delavstvu slično razočaranje, kakor pod Wilsonom? Kaj naj bo vloga naših klubov v tej vsesplošni politični negotovosti?

O vsem tem se bo vršila diskuzija na prihodnji seji kluba št. 1 JSZ, v petek dne 27. novembra v SDC, ki jo odpre v uvodnim govorom k predmetu Louis Beniger. Nato sledi splošna razprava.

Člane in članice prosimo, da pridejo na sejo točno, da bomo naš regularni dnevni red čimprej opravili in prešli na razpravo. Po diskuziji bo navzočim na razpolago dobra vinska kapljica in vložki. Apiliramo na vse, ki morejo, naj privedejo na to sejo tudi aplikante za pristop v klub. Nedvomno je med čikaškimi Slovenci stotine naprednih delavcev, ki bi pristopili, ako bi jih kdo izmed članov in članic, ki živi v njih bližini, osebno povabil. — P. O.

Debata v Chicagu o Španiji

V nedeljo popoldne 29. novembra bosta pod avspicijo čikaškega foruma na 32 West Randolph St. debatirala o Španiji Maxwell S. Steward, po-

možni urednik revije Nation, in katoliški duhovnik profesor James A. Magner. Prvi bo branil lojalistično stran in špansko delavsko vlado, drugi pa fašistično kontrarevolucijo. Predmet debate je, "Kdo mora zmagati v Španiji?" ("Who Must Win in Spain?")

Ko bosta debatorja s svojimi govori in odgovori gotova, bosta imeli udeleženci pravico nasloviti vprašanja o predmetu bodisi enemu ali drugemu, na katerega bosta odgovarjala.

Kdo vse pride na milwaukeeško konferenco JSZ in Prosvetne matice?

Chicago, Ill. — Konferenca klubov JSZ in Prosvetne matice, ki bo v nedeljo 29. novembra v S. S. Turn dvorani na W. National Ave. v Milwaukeeju, je na pragu. Ali so društva — podporni in kulturna, ter klubi JSZ, izvolili zastopnike v polnem številu, mi ni še znano. Vem le, da so poročila redka, kar ni dobro znamenje, kajti taka zborovanja so baš v teh kritičnih dneh najvažnejša.

Ali smo — ali nismo pripravljeni prevzeti odgovornost zdej, ko je odgovornost na naših ramenih najtežja?

Well, društvo Slavija št. 1 SNPJ pošlje v nedeljo 29. nov. v Milwaukee našega starega veteranskega sodruka Filipa Godina. Žensko društvo "Nada" št. 102 SNPJ si je izbralo za zastopnico Angelo Zaitz.

Angleško poslujoče društvo Pioneer št. 559 SNPJ je izvolilo zastopnika prošli petek, klub št. 1 pa ta teden. Njih imena bodo v zapisniku.

Koga so izvolile ostale organizacije v tem mestu, ne vem. Pričakujem pa, da pride v Milwaukee zadnjo nedeljo v novembru številna delegacija. — X.

Urednik "Napreja" izjavlja, da ni agitiral za Roosevelta

Geo. J. Witkovich, urednik pittsburskega lista "Naprej", izjavlja v pismu z dne 14. novembra sledeče:

Cenjeni:

V Proletarcu z dne 28. okt. ste omenili, da tudi list Naprej podpira Roosevelta, kar pa ni pravilno. Mi smo večkrat prej kritizirali Rooseveltovo stališče iz strogo delavskega ozira, za kar so nas mnogi čitatelji napadali v pismih.

V našem zadnjem uredniškem članku smo zopet odprto zapisali, da je nes pametno za delavce oddati glas Rooseveltu. Čitateljem smo svetovali, da bi bilo veliko boljše, ako bi oddali svoje glasove Thomasu ali Browderju. Poleg tega pa smo podpirali Farmer-Labor kandidate v našem mestu. Isto

stališče smo zavzemali že od postanka lista.

Radi tega Vas prosimo, da popravite v Proletarcu prvotno trditev, za kar Vam bomo zelo hvaležni. To se nam zdi umestno storiti radi tega, ker je naše Slovensko politično ljudstvo že preveč zapeljano v zmote glede našega časopisja.

Z delavskim pozdravom,

Geo. J. Witkovich.

Louis Adamič na potu v centralno Ameriko

Louis Adamič, čigar zadnja knjiga "Cradle of Life" je šla med ljudstvo že v mnogo tisoč izvodih, bo porabil okrog tri mesece časa za potovanje v centralni Ameriki.

Knjigarna Proletarca je prodala že precej izvodov njegove omenjene knjige, ki so vsi pošli in je nedavno naročila novo zalogo. Kdor knjige "Cradle of Life" ni še naročil, mu priporočamo, da naj piše ponjo knjigarni Proletarca čimprej.

Podpora španskim delavcem

V izraz solidarnosti z junaki bojevniki za obrambo svobode in demokracije v Španiji smo zadnje čase prejeli sledeče vsote, katere so bile poslane uradu soc. stranke in skozi njega odbor: za zbiranje teh prispevkov, ki se je pred časom formiral v New Yorku in za katerim stojte razne strokovne organizacije, v prvi vrsti unije delavcev oblačilne industrije. Prispevke v ta namen so poslali našemu uradu sledeči:

Waukegan-N. Chicago, Ill.: Ženski zadržni odsek \$5; Gospodinjinski odsek SND \$2; L. Ogrin 75c; po 50c: F. Cihva, J. Špacapan in J. Zakovšek; po 25c: M. Lukanič, A. Besek, M. Kržič, J. Prosen, A. Mahnič in F. Peklaj, skupaj \$10.75, (posl. Louise Ogrin). Klub št. 45 JSZ \$10.00. Društvo št. 14 SNPJ \$5; društvo št. 119 SNPJ \$5; skupaj iz Waukegana in No. Chicago, Ill., \$30.75.

Chicago, Ill. Društvo št. 39 SNPJ \$5; Joe Omerza \$1.50, skupaj \$6.50.

Little Falls, N. Y. Frank Petavs \$5; po 25c: Anton Urh, Paul Oredkar, Paul Zalaznik, Joseph Homovec, Frank Leskovec, Frank Novak, John Svašnik, Martin Mikuš, John Cankar, Lovro Masle, Matt Kenik, Louis Špacapan in Mary Grzel; John Kavčič 20c; Frank Lozar 10c, skupaj \$8.55.

Skupaj v tem izkazu \$45.80.

Tajništvo JSZ.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30—3:30; 6:30—9:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

JOSEPH TRINER V SPORTNEM SVETU

Joseph Triner zavzema v Illinoisu v atletskem svetu enega izmed najvažnejših uradov. Zato je čestokrat pozvan v razne atlatske komisije, da odločuje, kdo je kdo, in čemu. Na tej sliki na desni je on in na levi Lonnie Rooney iz Wilsona, Oklahoma, kateremu je bila kot najboljšemu "cowboyu" izmed vseh tekmovalcev v "cowboyskem" sportu v čikaškem štadiju priznana v nagrado Trinerjeva srebrna trofeja.

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

NAJVEČJA SLOVENSKA KNJIGARNA

Pišite po cenik PROLETARCU

ANGELO CERKVENIK:

"DVOJNIK"

ZGODBA VOJNEGA UJETNIKA

Nadaljevanje.)

Mina, Mina! Ji je šinilo skozi možgane.

— V blodnjah in bolesti ste klicali Mino! Je skoraj zašepetala.

— Mino?

— Da, gospod capitano!

— Osem let je minilo. Bila je na Capriju v šoli pri Gorkem. Gorki je menda na svoje stroške vzdrževal nekakšno šolo za socialistične agitatorje. Ljubila ni ne nikogar ne ničesar razen velike misli in velike besede: revolucija. Neverjetno, zakaj nežna je bila kakor tisti sončni žarki, ki se kopajo tamle v vodi.

Hela se je skoraj razveselila. Ni ga ljubila. Nič ni bilo. Nič. Le bolesten spomin na njo. Nič drugega.

— Potem pa je šla. Pregašla so jo v Sibirijo. Misli sem tedaj, da bom zblaznel. Pozneje sem se potolažil, a zanimalo me ni nič več. Kakor da je ostala v meni samo še nova, brezhibna konstrukcija stroja. V ženskah sem videl samo še napopolnnejše delavnice otrok, v moških najčudežnejše stroje, najbolj tajinstvene in zapletene aparate. Zdaj pa, zdaj se bojim, da sem to dobo svojega življenja že preživel. Bojim se in se veselim. Na Mino sem nehal misliti. Resnično! Prav zdaj, v teh poslednjih dnevih ste jo v mojem spominu zopet oživil vprav — vi! Mogoče ste zbudili le čustvo, ki je bilo z Mino tako ozko zvezano, da sta se v meni Mina in tisto prelepo čustvo združila v enem samem spominu, v enem samem življenju, čustvo je oživel ter prebudilo tudi ime. Samo še ime je ostalo. Tako nekako kakor ostane pri glasu, ki je bil nedavno izgovorjen, zvok, gubeč se v neizmernih vsemirja.

Umolknila sta.

Tiho, skoraj neslišno so se odprla vrata.

Na pragu je obstal polkovnik Müller.

Porogljivo se je nasmehnil ter neslišno zaprl vrata.

Sonce ju je objemalo.

IV.

Polkovnik Müller je sedel v avto.

Müller je po navadi sam šofiral. Zavest, da je zmagal pri Heli mrzki prebežnik in izdajalec, ga je zadela tako silno in nepričakovano, da je prve ure skoraj blaznel. Še nikdar v življenju se mu ni nič podobnega pripetilo. Vedno je bil zmagovalec, vedno je s polnimi rokami užival vse dobroto.

Naenkrat je zajokal, zarjul. Kakor ris v železni kletki.

Grizel je, cepetal je z nogami.

Z največjim naporom se je pomiril, čeprav je v njemu gorlo drobovje, čeprav mu je hotelo glavo kar raznesti.

Naenkrat se je zarežal.

V šipi je zagledal režečo se spako ter se je še bolj režal.

Opazil je dve vrsti belih, močnih zob.

— S tem zobovjem ga bom

raztrgal! In njo! To vlačugo! S prebežnikom se je spečala, z izdajalcem. Seveda, hči tramvajskega voznika!

Oči so mu malone izstopile. Bile so rdeče in črno podplute.

Avto je drvel, kakor da je bila cesta samo zanj. Ob prepadih ni zmanjšal hitrosti. Drzno je drvel, vratolomno se je umikal težkim vojaškim avtomobilom. Včasih je zdrvelo kolo njegovega vozila tik ob samem robu prepada. Marsikateremu šoferju je zastal dih. Müller ni mislil na nevarnost. Nikdar se je ni bal. Natančno in samozavestno je vodil krmlilo vozila. Vsak gib je vselej pravočasno in na milimeter natančno preracunat.

Ko je dospel više, je veter ostreje zapihal. Nebo je bilo tako jasno, da so se ostri vrhovi gora rezali v svetlo modrino neba kakor kraske skale v mirno gladino morja.

Divje drvenje je njegove živce malo pomirilo. Njegove oči so orlovsko zrlle na vrhove gora. Tja bi bil poletel. Zazdela se mu je, da mu je usoda strahansko krivično rezala kruh. Verjel je, da je Hela edina ženska, ki je kdaj "resno mislil" nanjo. Pa prav ta prekleta...

Zopet je povečal hitrost vozila. Dohitel je polk, ki je korakal proti jugu.

Kako so hodili ti cepeci!

Pomandal bi jih bil! Povožil z avtom! Ali so to kakšni vojak? Slevo so! Capljajo! O, njegov polk je bil drugačen! Nikdar ni dopustil, da bi se bil soldat spozabil! Udaril ga je z bčem po ustih. Tedaj so ga hoteli premestiti. Tisoč devet sto štirindvajsetega ob odhodu na rusko fronto.

— Kaj, je odločno in samozavestno ugovarjal divizionarju, premestiti me hočete? Svojega polka ne zapustim! Bil sem pri njem v miru, ostati hočem z njim tudi v vojni!

General mu je skušal dopovedati:

— Gospod major, prvi boste dobili svince v glavo!

Müller se je komaj krotil. Najrajši bi bil generalu zalučal v obraz psovko:

— Strahopetec!

Glas mu je trepetal.

— Müller se ne boji smrti. ekselencija! Ne, niti takšne smrti se ne boji! Svoje vojaše ljubim. Zaničeval bi jih, če bi bili tako strahopetni, da se ne bi ne eden drznil pognati mi kroglice v betico! In naj me pripravi vrag vzame, če me bodo zgrešili!

Müller je bil res med prvimi, ki so obležali.

— Dobro so merili! je modroval. Moja narava pa je močnejša nego njihovo sovraštvo...

Kmalu si je pomagal na noge. Pozneje je postal nekoliko mehkejši. Pogled na capljajoče starce in komaj dorasle otroke ga je razkačil.

(Dalje prihodnjič.)

Krvava tragedija Španije brez primere v moderni zgodovini.

Musolini in Hitler vesta kaj hočeta in to kar hočeta sta dodaj v vsakem slučaju tudi dosegla, ker sta izizvalna, ker provocirata in ker se ju boje vsi, ki se trzijo resnične borbe. Zavedni španski delavci pa so dokazali, da so pripravljeni vztrajati do skrajnosti in vztrajejo! Kdo jim naj pomaga? Mar ne mi — vsi za-

vedni delavci vseh narodov, kakor koli kdo more? Fašizem bo porazen, ampak ne z resolucijami, je dejal na kongresu unij v Angliji njih predsednik Walter Citrine. Na sliki so begunci-vojaki in pristali lojalistične vlade, ki so po neuspešnih bitkah utekli preko meje v Francijo. Vdružujejo jih francoski delavci in deloma tudi francoska vlada.

ŠPANSKI FAŠISTI SO "OSVOJILI" MADRID KONCEM VSAKEGA TEDNA

Čitatelji ameriškega dnevnega tiska so se nedvomno čudili čudnemu osvajanju Madrida. Fašisti so ga oblegali od ponedeljka do petka, v soboto pa vkorakali vanj in si ga osvojili. Tako so storili ponavljajoč od tedna do tedna. In s kakšnim veseljem! Toda v ponedeljek se je obleganje zopet pričelo in vhod v Madrid so zopet odložili na "konec tedna".

Z enako slastjo so beležili in beležijo resnične in izmišljene zmage klerikalni in drugi reakcionarni listi v Evropi. Ljubljanski "Slovenec" kajpada ni izjema med njimi.

Mariborska "Delavska Politika" piše pod naslovom "Kako je 'Slovenec' štiri mesece zaman osvajal Madrid" sledeče:

Na "Slovenca" se res lahko zaneses. Piše po pravici in resnici, je dobro informiran, resen, moder in nezmotljiv. Primerjamo samo njegova poročila o osvajanju Madrida!

Že 21. julija je razveselil vse prijatelje nacistov s tole vestjo:

Uporniki zmagoslavno prodrli do Madrida

"Proviziorna vlada v Sevilli (tedaj španski nacisti še niso bili v Burgasu) je poslala ultimatum vladi v Madridu, da se takoj uda. V ultimatu je naveden rok samo dveh ur."

Vsi, ki smo verjeli tej cesti (in kdo naj bi ne verjel "Slovencu" in njegovim zaslišnicom?), smo pričakovali, da bo že opoldanska izdaja "Slovenca" oznanila padeč Madrida.

Imenoma dveh ur smo pa morali čakati tri dni, da smo 24. julija brali v "Slovencu":

"General Franco je objavil, da bodo uporniki vsak čas vkorakali v Madrid."

Kljub temu 25. julija uporniki še niso bili v Madridu, pač pa nas je potolažil "Slovenec":

"Uporniki... so oddaljeni samo še 28 km od Madrida."

Potem so nacisti tri dni neprenehoma napredovali in zmagovali, pa po vsej njihovi silovitosti ofenzivi nas je presenetil "Slovenec" 28. julija s tole vestjo:

"Uporniška armada je sedaj 40 km pred Madridom, ki se ne bo mogel dolgo upirati."

Kljub ofenzivi so prišli torej z 28 na 40 km!

Iz dvomov nad usodo čudovite nacistične ofenzive nas je rešil "Slovenec" šele 31. julija, ko je sporočil:

"Generalu Molleju je popolnoma uspelo obkrožiti Madrid. Molle hoče sedaj sam zavzeti Madrid, ker ne more čakati na

generala Franca."

Cenjeni bravec, zdaj pa še enkrat preberi vojno poročilo od 24. julija, ko je general Franco objavil, da bo "vsak čas" v Madridu! Ni čudno, če je general Molle postal tako nestrpen, ko je Franco "vsak čas" trajal že teden dni!

No, jaz ki zaupam "Slovencu" še iz časov ko je nrišala bojna poročila z galiskih poljan in mrzlih Karpatov sem se potolažil, da bo zdaj pač Molle storil tisto, kar je zamudil Franco. Pa me je že spet ogoljufalo. Kajti drugi dan 1. avgusta se je unesel tudi Molle:

"General Franco in general Molle sta sklenila, da bosta odločilni in poslednji napad napravila v teku prihodnjega tedna na Madrid..."

In ker sta se oba generala tako lepo pobotala, je mogel "Slovenec" že drugi dan 2. avgusta prinesiti velik naslov:

Nov naskok na Madrid

Medtem so se dogajale druge stvari po svetu, da "Slovenec" do 8. avgusta ni vedel poročati posebnosti iz tega nasloka. To sem mu odpustil, ker rok torkrat ni bil določen na "dve uri" ali na "vsak čas", ampak na "prihodnji teden."

8. avg. smo se mogli prepričati, da je naskok uspel na vsej črti, kajti

"na poslopih v Madridu so že izobešene bele zastave v znak predaje..."

O usodi teh belih zastav smo bili spet dolgi teden v skrbeh, ko smo 14. avgusta izvedeli kratko vest:

"Predsednik republike Azana pobegnil v Valencijo."

Zdaj pa pride najudovitejša stvar: bele zastave so že mesec dni vihrale na madridskih poslopih, predsednik republike in vlada sta tudi že cel mesec dni bila neznano kje, nacisti pa kljub temu niso vkorakali v Madrid! (Vrag vzemi take nacistične!) Zgodilo se je nekaj povsem drugega. 12. septembra nas je "Slovenec" presenetil z velikim naslovom:

Madrid se pripravlja na obrambo

Tedaj sem zadrževal, če je sploh kdaj bila kaka državljanska vojna. Povpraševal sem znanca — stratege, pa nihče mi ni znal razložiti tega: Mesto razobešene bele zastave, vlada je pobegnila, nikjer nobenega gospodarja več, uporniki pa le ne vkorakajo, temveč pride nasprotno. Madrid, in sicer Madrid brez gospodarjev, brez ljudi in hrane se domisli, da bi le organiziral obrambo proti nacistom, ki

kljub razobešenju belih zastav nočejo vkorakati. Prosim vas, čemu organizirati obrambo proti takim nacistom? Ali ne bi bilo morda pametneje razobešiti rdeče zastave, ker bi jih rdeča barva mogoče le privabila, ko jih bela ni mogla.

Bilo kakor bilo, 12. sept. je pač Madrid začel pripravljati obrambo in nacistični generali so kavalirsko čakali, da se je Madrid dobro pripravil, tako da je 17. septembra lahko "Slovenec" poročal:

Odločilna borba za Madrid se je začela.

Ta borba se je spet na svojevrsten način razvijala tako, da je "Slovenec" o upornikih, ki so bili že avgusta v madridskih predmestjih, poročal:

19. sept.: Čedalje bliže Madridu.

20. sept.: Obroč okoli Madrida sklenjen.

25. sept.: Nevzdržno naprej proti Madridu.

26. sept.: Padeč Madrida se bliža.

2. okt.: Na poti v Madrid — ker je šlo po cestah prepočasno —

3. okt.: Madrid bombardiran — pa zrak je zrak, zato pa —

8. okt.: Franco že napada Madrid.

10. okt.: Vedno bliže Madridu (glej 19. sept.: Tedaj je bila "Čedalje bliže!")

24. okt. Madridska vlada je že vsa v Barceloni (glej 14. avg.: tedaj je bila v Valenciji, kjer je dobila ladjaz v Rusijo!)

25. okt.: Padeč Madrida vsak hip — "hip" je trajal spet tri dni —

28. okt. (sreda): Nacionalisti vkorakajo v četrtek.

29. okt. (četrtek): Ze v predmestjih Madrida — Borba od ulice do ulice.

30. okt.: Francov zadnji ultimatum — Še 7 km od Madrida (prejšnji dan pa že "od ulice do ulice")

31. okt.: pa novo razočaranje: Rdeči protisunek odbit — prosim vas, odkod naenkrat rdeči protisunek, ko so se pa rdeči že davno prej razbežali na vse strani.

Kakor za Španijo, ima "Slovenec" tudi za doma in drugod najbolje urejeno informacijsko službo. Na navedenih primerih bo pač vsakdo spoznal, da imajo gospodje pri "Slovencu" poleg zanesljivih poročil tudi izredno dober spomin, ki jim omogoča, da njihova poročila z različnimi datumi neverjetno "stijajo". Ker imajo vse te dragocene darove, ni čudno, če se včasih tako okorajžijo in se delajo močne in samozavestne — na podlagi svojih lastnih poročil.

Proletarec je list, ki je vreden da ga čitate.

OUR FALCON CORNER

Three more members joined our Falcon meetings; they are: Elvira Skavich, Irene Svetlik, and Boyan Alech. We were glad to have them back in our circle. A call is being issued to get more new members to join us. Our activities are many and we can use more members for many good projects.

Our Christmas Program, which will be given at the SNPJ Hall on Dec. 20th by the Chicago District Federation of SNPJ lodges, is almost complete. At our last meeting we rehearsed three numbers: "A Slovene one-act play, titled, 'Three Santa Clauses', written by Katka Zupanec. An excellent cast has been selected and the play will be altered, so that more of our talent will be in it; 'A Drill With a Reason' was also instructed; with several steps already mastered. This drill consists of nine small girls and boys. 'Funeral Song of the Russian Revolutionist' was also rehearsed with much ease.

The Christmas program will be somewhat different this year. It will be given part in English and part in Slovene. Our members like the idea of being taught Slovene. Comrades Louis and Ann Beniger are also assisting in the program.

Why Join A Union?

Last week we published a puzzle about five things a worker gets when joining a union. Here are the answers:

1. Better pay.
2. Security.
3. Shorter hours.
4. Education.
5. Comradship.

What is it?

My first is an work that makes things go round;

My next in the words Labor Union is found;

My third is in Friendship and also in mirth;

My whole is a curse to be wiped from this earth.

The answer will be published next week.

Fascist Playthings

"Il Lavoro Fascista", published in Rome, recently produced a picture of a new Italian children's plaything. It shows a child in a military helmet driving a miniature tank. The paper comments: "The old kiddy-car has been transformed into a battle tank. Here is a new toy which will make your children happy."

This is the type of "jingoistic" propaganda that children are fed, openly in fascist countries, a little more subtly in the so-called democratic countries such as America.

Have you Detroit comrades organized a Falcon group yet? We, in Chicago, are anxious to find out. It is almost a month ago, that word reached us thru Comrade Helen Steiner, that you are contemplating of starting such a group. Let us hear from you, Detroit!

In last week's story, "An American War Lord Makes Good" we found that William Randolph Hearst planned a nice little "act" in bluffing the people of this nation that there were disorders in Cuba. A reporter was sent there, but he could not find any

evidence of war. We left the story where Remington, Hearst's reporter, wired his boss that everything was quiet, and that there was no trouble nor will there be any. Hearst hastily wired back, and said, "Please remain: You furnish the pictures, and I'll furnish the war." We continue with the story:

"An American War Lord Makes Good"

Meanwhile the Journal office itself was busy. On February 22nd, 1897, the Journal carried the following headline:

"Sherman for war with Spain for murdering Americans."

John Sherman was the secretary of state in the McKinley administration. The story was a lie. And Hearst continued to tell more lies to "beat every paper in the World."

"Extra—Extra" shouted the newsboys in the days of October, 1897. "Get the Journal and read all about the 'Cuban Girl Martyr'." "Extra—Extra. Does our flag protest our women? Extra—Extra—Enlist the Women of America for Miss Cisneros."

What were really the facts about Miss Cisneros? The father of Angelina Cisneros who was loyal to the Spanish government was captured and sent to jail. Angelina was so devoted to her father that she refused to remain behind, but insisted upon going to jail with him. She was treated well, and since there were very few people occupying the jail at the time, Angelina had a great deal of freedom.

But what did Hearst have to say? Hearst said to his reporters, "This story can be made into a rip-roaring scoop for the Journal."

"But, Mr. Hearst—what about the facts?" exclaimed the man in the office. "Facts be damned," bellowed Mr. Hearst. "We've got to write a tear-jerking tale about poor, starving Angelina—and not only that—I'm going to send one of you boys to rescue her. The Journal can stand a headline like that, 'The Cuban Girl Martyr has been rescued by the Journal.'"

There were dozens of such stories that were manufactured out of the minds of the reporters to satisfy the lust of the war lord William Randolph Hearst in order to "beat every paper in the World."

As these lies were being printed anti-Spanish sentiment was rising. Hearst had only begun his war-like deeds. He now began to raise a new cry, for things weren't going quickly enough to "beat every paper in the World."

"American War Vessels to Cuba to Protect American Interests," said William Randolph Hearst. The Maine was sent. This was the boat you read about in your history books. On February 10, 1898, the Journal announced:

Threatening moves by both Spain and the United States.

We send another vessel to join Maine in Havana.

(To be continued.)

Mother: Son, go across the street and see how old Lady Brown is this morning.

Son: Mother, I went and she said it is none of your business how old she is!

Unity! Brotherhood! Friendship!

Frances L. Rak.

Kako štejejo socialistične glasove

Chicago, Ill. — V precinktu, kjer sem dne 3. novembra pazila na štetje glasov, bi kreditirali Norman Thomasu samo enega namesto devet glasov, kot jih je dobil, če ne bi bilo med pazniki nobenega socialisti. Tako pa sem ugovarjala in napisali so jih v poročilo. Enake skušnje smo imeli v mnogih precinktih pred štirimi leti. Ponavadi so volilni uradniki člani lokalne mašine vladajoče stranke, žene demokratskih politikov in njih osebni prijatelji. Pošteno štetje ni nikoli njihova največja skrb, pač pa, da naštetjejo kandidatom svoje stranke čimveč glasov.

Zanimivo je, da ni dobil v tem precinktu, v katerem sem bila jaz, Coughlinov kandidat Lemke nobenega glasu. Čehi so menda vsi glasovali za demokrate, za republikance pa le redkokateri.

Angela Zaitz.

"Delavska Politika" v Avstriji prepovedana

Mariborska "Delavska Politika", ki je v precejšnjem številu izvodov zahajala tudi med čitatelje slovenskega tiska v Avstriji, je zdaj tam prepovedana. Prepoved bo veljavna za eno leto, in če se med tem "Delavska Politika" poboljša, bo morda spet smela v Avstrijo. Ampak če se bi "poboljšala", ne bo več DELAVSKA politika. Poboljšati se mora torej avstrijska vlada, ali pa "Delavska Politika" ne bo smela več v črno-zolti ostanek habsburške monarhije.

FENCL'S

RESTAVR. CIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1384

Frisk in okusna domača jedila Cene zmerno. Postrežba točna.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 540 W. Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

NAROČITE SI NAJNOVEJŠO KNJIGO

LOUIS ADAMIČA:

CRADLE OF LIFE

(ZIBEL ŽIVLJENJA)

CENA \$2.50

V zalogi imamo tudi sledeče Adamičeve knjige:

LAUGHING IN THE JUNGLE... \$3.00

GRANDSONS... 2.50

DYNAMITE... 2.00

KNJIGARNA PROLETARCA

2301 So. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.

Pišite po cenik naše knjigarne!

The Pathways Of Youth Are Blocked By The Capitalist System

There are about 21 million youths between 16 and 25 years of age in the United States, of which it is estimated 12 to 15 million remain idle even when you count those in the CCC, in high school and college, and in gainful employment.

An idea of how youth was hit by the depression: One of the biggest electrical concerns in the country used to hire 600 or 800 engineering graduates every June—in 1930, 250 were hired; in 1932, 140; in 1933, 15; in 1934, none were hired and 400 were laid off.

A large publishing house in New York which used to hire numerous college graduates in the past five years has received 15,000 applications and hired none.

In the words of the late Farmer-Labor governor of Minnesota, Floyd B. Olson, "Whatever youth tries to do, the pathways are blocked by the greed of the few who control the economic system."

"Our capitalists talk about free competition, but they are working to establish the Fascist state—and dictators. Herein lies the chief danger to democratic institutions and to personal liberty. Fascism is the antithesis of democracy."

Right now there are thousands in high schools and colleges that hope to graduate next year or the year after. At the same time the thousands last June at graduation exercises heard bombastic theories from guest speakers as to what was the mission of youth in this sorry world. These thousands have had month of bitter experience in which to look up the facts for themselves.

Naturally, those who have not been lucky enough to land jobs are beginning to draw their own conclusions.

Four years ago the writer of this editorial was on a train bound east from the Pacific coast. It was a freight train with 200 hoboes on board.

WHAT IT SHOULD BE

This vast and resourceful country should be free from the scourge of poverty and the blight of ignorance; but it will never be until the private ownership of the means of sustaining life is abolished and society is organized on the basis of social ownership of the social means of wealth production and the inalienable right of all to work and to produce freely to satisfy their physical needs and material wants.—Eugene V. Debs.

"AMERICA'S FIRST LADY" VIEWS ON WAR AND PEACE

Milwaukee, Wis. America's First Lady, Mrs. Roosevelt, arrived in Milwaukee to lecture on "Peace" at the Auditorium on Armistice Day. As she stood on the stage she impressed me as an actress, playing a very serious, responsible part. From her smiling face it was easy to note that she was happy and felt that she was going to have an appreciative audience.

Mrs. Roosevelt received a tremendous applause when she made it plainly understood that she favored nationalization of the munition industry, and by taking the profit out of war, it would be a great step towards peace. She emphasized that Armistice Day is a day on which youth ought to be reminded of the horrors of war and in this way educate them to be against the war. There is no glory in any war and the last war solved nothing at all, Mrs. Roosevelt stated.

She made it clear that she does not favor compulsory military training in colleges and asked for a united effort on the part of everybody to stop war. She explained the causes of war, to gain more territory, to gain raw material, that the munition manufacturers get huge profits by selling war material, and added that future wars will be more terrifying than the last one. We were repeatedly reminded by her that she was not talking for any politician nor her

Most of us had gone from the Atlantic coast hoping things would be better in the west, and now headed the other way again deciding things back east couldn't be so bad.

Somewhere in Utah we were passed by a westbound freight. There were 200 hoboes on that train, all headed west because things were so bad in the east.

"Hey, you guys," we who had discovered the west to be still worse shouted. "Yowie! Yippee! You're all headed the wrong way!"

They kept on going. And so did we, and we nursed the thought of what a tough time they were going to have.

In the same way the youths who were hopeful graduates last June are shouting to those now entering high school and college: "Hey, you guys! You're

headed the wrong way!"

We may as well go back to the words of the late governor of Minnesota for the answer:

"The question might be asked," he said, "if youth has no chance in the present order, why go to all the trouble and expense of educating youth? And my answer is: 'We need not less education, but more.'"

"If the present system cannot use youth, we must not kill the hope of the world, but change the system. If you have no place for youth, your system is at fault, not youth and not education."

"Give me one generation of youth educated to seek the truth, with courage to act, and all the major ills of our economic system will be cured."

Bridgeport Sunday Herald.

NATIONAL "DEFENSE"

The army and navy have finished compiling their budget requests for the 1937-38 fiscal year. Reliable reports indicate that unless some unforeseen circumstances arises, the American taxpayers will once more be saddled with billion-dollar armaments.

The latest information available from military circles indicates the following general program: For the army there is to be a continuation of the mechanization program and modernization of equipment and increased amounts to provide for the enlisted strength which will on June 1, 1937, amount to 165,000 men. For the navy there is to be a continuation of the Vinson-Trammell building program to insure a navy "second to none," emphasis on the development of our Pacific defenses, looking toward increased concentrations at Hawaii and a 12-million dollar naval base at Oakland, Calif. Increase in enlisted strength to man the newly constructed ships will also be necessary. For the air service there will be an expansion of army and navy airplane strength, expansion of air bases on the Pacific coast, beginning of construction on the Alaskan air base project which will serve to base 1,000 planes, possibility for another drive to secure a frontier air base on the Caribbean sector and completion of construction on an additional aircraft carrier.

In all of the current discussion regarding the balanced budget, little mention is heard of the tremendous army and navy increases. John T. Flynn in a recently syndicated article on the budget points out that restrictions of national defense expenditures to 1933 levels would go a long way toward insuring a balanced budget for the present year. Observers point out that this criticism will also be valid for the coming fiscal year. While it is expected that there will be a definite drive on the administration to reduce govern-

mental expenditures, there exists little expectation that national defense will be among the budget items which receive any cuts.

A strong drive will be waged during the next congressional session against the existing military and naval policy which is not only the most costly feature of our expenditures but a program which most directly threatens peaceful relations with other nations. The continuing emphasis upon building up our naval strength in the Pacific and the announcement that the 1937 naval maneuvers will again be held in the North Pacific clearly show that the army and navy have in mind a war with Japan.

—National Council for Prevention of War.

Twain On Cobwebs Or Customers

In his early days, Mark Twain, the author of Tom Sawyer and Huckleberry Finn, was editor of a small town paper. One day he received a letter from a superstitious subscriber telling how he had found a spider in his newspaper and asking whether it meant good or bad luck. Mark Twain wrote as follows:

"Finding a spider in your paper was neither good nor bad luck for you. The spider was merely looking over our paper to see which merchant was not advertising, so that he can go to that store, spin his web across the door and live a life of undisturbed peace ever afterwards."

When You Ask for Relief

By ARTHUR W. HOPKINS

What's your name?
(You dirty bum)
Where do you live?
(Humph, a slum)
Where were you born?
(Damn you, why?)
How's your health?
(Why don't you die?)
A citizen?
(Or bloody Red?)
Vote?
(Vote right, or be unfed!)
Relatives?
(To sponge upon?)
Any income?
(Still undrawn?)
What's your age?
(You frowzy shirk)
Are you married?
(Can't she work?)
Any children?
(Must be lewd)
Names and ages?
(Messy brood)
Rent or own?
(Not homeless yet?)
Landlord's name?
(Get'st stung, I bet)
Any debts?
(You spendthrift cad)
Do you drink?
(Don't look so mad)
Sign your name.
(And darn you, smile)
We'll put your name upon the file.
(And maybe from our golden stores,
We'll give you part of what is yours.)

Some men are naturally grave and dignified, and some realize how simple they look when they grin.

THE MOVEMENT IN SWITZERLAND

By Nathan Sand

On the 12th of August, 1936, at 4 p. m., I called on the editor of the Socialist daily paper, Le Travail, published in Geneva, Switzerland. I was introduced to Mr. L. Nicole, who is the editor, and is the son of Comrade Peter Nicole, president of the Socialist party in Switzerland, and a member of parliament. Mr. Nicole, in the absence of his father, gave me the following information:

"At the last federal election, Comrade Peter Nicole was elected a member of the federation, receiving 19,000 votes in his canton. The federal government consists of seven members of which four are Socialists. The parliament consists of 100 members of which 47 are Socialists, constituting a minority."

"Switzerland has a strong Socialist movement and an organized party with branches in every canton and state, has two daily Socialist papers—one in Geneva and known as Le Travail, with a circulation of 11,000, and subscriptions of 8,000, and the remainder sold in the streets; the other paper known as Droit de Peuple, published in Lausanne, with a similar circulation as that in Geneva—both papers are self-supporting by subscriptions and advertisements. Of course advertisements are derived from the small stores where the working men do their trading."

"In political actions the Socialist party in Geneva is united with the Communists in a united front as in France. Geneva, where French is spoken, and is a short distance from Paris, is under the influence of the French political activities to combat

the strong Nazi movement in Switzerland. The Socialist party has a great deal of work to do to fight this movement and this is done by propaganda such as weekly street demonstrations (at which demonstrations a number of fist fights occur), printing and spreading of leaflets and other literature, dealing with the Nazi problems. The other two cantons do their political activities in accordance with the language spoken and their localities. In Zurich, which is close to Germany and the prevailing language is German, is under the influence of Nazism, while the Italian speaking canton is under the influence of Fascism."

An illustration—Front Nationale is a Nazi paper controlled and directed by Germany, and lately the Socialist party conducted a vigorous campaign against this publication especially so against their leader, Hennesseiger, editor of the Nazi newspaper, who sent a letter to Goebbels for financial assistance. This letter was intercepted by the police and the procurer generale of the confederation, who happens to be an Italian, overlooked this Nazi activity and it was up to the Socialist party to bring this matter before the attention of the public."

"Another example—the minister of foreign affairs is an Italian Swiss and, as such, is in sympathy with the Italian government and also controlled by the Italian government; during the Italian-Ethiopian trouble, the Italian people of Switzerland supported the Italian government—the fact that the Italian papers congratulated the procurer generale of Switzerland is ample proof of their loyal support, although a great number of Italian people are not entirely in accord with the present Italian government."

"The fact is that the Swiss government is not very strong in opposing the Nazi movement. The reason for this is very simple; the Swiss bankers have invested in Germany more than three milliard Swiss francs and the government cannot risk to have the financial minister of Germany tell the bankers in Switzerland that they are in bankruptcy and are unable to pay and therefore the impudence; their money is in danger."

"In November, 1932, the Socialist party conducted a campaign against the Geneva bankers; the Fascist party asked for condemnation and the reactionary government then in power called out the militia and it came to a struggle where 13 were killed. After this campaign and bit-

ter fight, in 1933, the Socialist party got stronger and came into power and has managed to stay there since although it is a minority in parliament."

"Among the Swiss people not only language differs—their mentality and conception of life differs as well. The German Swiss Socialist movement is like in old Germany—chiefly a trade union movement, propagating for a reduction of working hours and increase in wages, etc. The French Swiss Socialist movement is a real Socialist party for political action, striving to attain the ultimate goal of Socialism. Of course, they support the labor movement as well."

"In Geneva there is not a great proletarian class of people—the city has a total population of 170,000. The working class consists chiefly of watchmakers, and since this city is a big convention city, thousands are employed in various hotels, restaurants and boarding houses. At the present time there is a number of watch factories closed. There are about 5,000 unemployed in Geneva; of this number 3,200 are receiving unemployment insurance, consisting of 4 to 10 francs a day, depending upon the size of the family, for 90 days. After that time, if work is not procured, the federal and state governments pay them from 3:30 to 6:40 daily, according to the family, and they can be assigned by the government to a certain kind of work and by doing such work their allowance is increased. The other 1,800 do not receive insurance and are entirely dependent upon government aid."

"The Swiss government does not look very favorably upon German refugees, but has them in a great number. There is a German Communist party in Geneva, which is not very strong and belongs to the United Front, while in Zurich they are very strong and active but not united. The Swiss government consists of three cantons, comprising 22 states, and three languages—French, German, and Italian. The federal capital is at Bern."

On Monday, Aug. 10, I witnessed a street demonstration about 2 o'clock in the afternoon—the small merchants and their employees against the prevailing high rent, this being a non-political organization."

On Thursday evening, Aug. 13, about 11 o'clock, I witnessed a Nazi demonstration in the streets of Geneva singing and shouting various slogans chiefly against the Jews. The demonstrators were surrounded by the police and disbanded."

JSF DISTRICT CONFERENCE IN MILWAUKEE SUNDAY

Sunday, November 29, the JSF district conference for Illinois and Wisconsin will be held in Milwaukee. It is of utmost importance that every branch and lodge representative is present. The agenda includes important problems that face every branch and lodge affiliated with the Educational Bureau. The meeting will be held at the South Side Turn Hall, starting at 9 a. m.

In the afternoon, an excellent program will be given. From Waukegan the dramatic group of the Slovene National Home will present a three act comedy. Singing society Naprej of Milwaukee will exhibit their talents by rendering several selections. Other guest singing societies that will take part on the program are Planinska roza and Zvon, both of Milwaukee. In the evening there will be dancing to the music furnished by a good orchestra.

The local comrades in Milwaukee are out to get a record attendance for the afternoon program. Be sure

to invite your friends and let's fill the hall to the capacity. Have them attend the conference also and listen in on the various discussions. Let's make this conference a turning point for greater activity in our branches and lodges. We can start now by organizing ourselves for a greater distribution of The American Family Almanac which will be off the press in a few weeks. We can and should plan for more cooperative work between branches, lodges and singing societies in sponsoring joint programs of an educational nature. That is a primary function of all branches and progressive lodges. If they don't carry it out, no one else will. There are many other important items on the agenda that will need a plan of action, such as increasing the circulation of Proletarec, recruiting new members and lining up our forces for more activity. Be sure to be present at the conference and spend the day with us in Milwaukee. — K. J.

THE FORGOTTEN "TURKEY"

Thanksgiving Song

I'm thankful that the sun and moon
Are both hung up so high
That no rich robber's hand can stretch
And pull them from the sky.
If they hung low, I have no doubt,
Some corporations ass
Would legislate to take them down
And light the world with gas.

I'm thankful that the God of all,
Whose laws we must obey,
Has changed his plan for making man
By making him from clay.
If he had not, it's very clear,
'Twould be a doleful case;
Some man would form a big clay trust
And stop the human race!

By Herbert Casson.

SEARCHLIGHT

By
DONALD
LOTRICH

Most decent people, and in particular the liberal minds, paid very little attention to the campaign which was waged to clean up the American movies over a year ago. The religious element, the Catholics predominating, were in the front lines of the campaign, however. Some of us knew what that meant. Others disagreed with the views we then expressed, that the movies would be altered little except to include more religious propaganda. Most every picture now includes some praying scenes and religious fanaticism. So that, cleverly enough, under the disguise of cleansing the movies the clericals were able to insert themselves into one of the most potent avenues of education and propaganda. The result is that many millions who ordinarily care nothing for religion are now unconsciously falling into the trap set by religionists. And the moral is never believe what the decency campaigners and believe less their crusading. We'll just have to apply pressure against the theater owners to omit such pictures, or else stay away from theaters.

Singing Society Sava held its annual fall concert at the SNPJ Hall last Sunday. The attendance was excellent and partly brought on by our visiting songsters from Waukegan. Sorry to say Sava's selections weren't at all up to the standard. What's more Sava's ranks have thinned considerably which means that the old rhythm and harmony wasn't present. The second part of the program brought on more cheer as the individuals performed in a short operetta. Sava needs to make some very important changes. We should be able to hold our singers. If not, we should find out whether it is the songs and the program or some other things that hold back the progress.

Europe's peace and war situation is very critical. As I write this the fascists of Germany and Italy and the whole Europe are ready to strike at everything that may appear democratic or radical. And all the while

Great Britain has stood by pacifally while the fascist lions increased their power and prestige. England should know better that Hitler and Mussolini can't be trusted. The world should know that both of these dictators lie openly and regularly. Then why permit them to boldly progress and lead the continent to another slaughter. And while all the jockeying for war positions goes on the workers by the thousands are martyrs of the fascists in Spain.

All of our friends are urged, yes, more than urged, ordered, to attend the massmeeting at the Coliseum on Friday, Dec. 4 in support of the Spanish workers. The poor souls out there are giving up their lives so that liberty and freedom may mean something. It is little enough that we can do here, to assemble and to rightfully declare our solidarity with them and to subscribe to their victory with what little we can. There is no admission charges. Good speakers, including three prominent people direct from Spain, will address the audience. Remember, its at the Coliseum, Friday, Dec. 4.

Though we are late we can still express our best wishes to Norman Thomas, our leader, on his 52nd birthday. We are glad that so many prominent Americans assembled to honor America's most outspoken crusader for social justice, for peace, for a cooperative commonwealth and against the greedy exploiting capitalist system which breeds all wars. His work will be a living memory to all who live centuries from now when the people living in a just world will be amazed at the injustices and cruelties of this present era. Good luck to you, Norman Thomas. May you live a long and useful life, yet.

NOTE
More English reports and
Articles on Page 5.